

Ellet J. Waggoner

Evanjelium v stvorení

OBSAH:

ÚTECHA A NÁDEJ Z PÍSIEM	5
1. DEŇ: STVORENIE A VYKÚPENIE.....	6
2. DEŇ: OBLAKY SÚ PRACHOM JEHO NÔH.....	17
3. DEŇ: PLNOSŤ MORA.....	20
4. DEŇ: NEBESKÁ KLENBA – DIELO JEHO RÚK	27
5. DEŇ: VTÁKY, RYBY A ZVIERATÁ	31
6. DEŇ: ČO JE ČLOVEK?	32
7. DEŇ: ODPOČINOK S HOSPODINOM.....	35
<i>Zoznam biblických citátov .....</i>	<i>41</i>

Zdroj biblických citátov:

- Svätá Biblia. Z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček. Banská Bystrica, Slovenská biblická spoločnosť 1998. 1 vyd.

Preložené z angl. originálu „Gospel in Creation“. 2003.

Útecha a nádej z Písiem

U Rim 15,4 dáva Boží Duch skrze apoštola Pavla schvaľujúcu pečať na celý Starý zákon. Hovorí nám, s akým zámerom bol napísaný: "*Lebo všetko, čo je tam prv napísané, je napísané na naše poučenie, aby sme skrze trpezlivosť a skrze potešenie písiem mali nádej*" (Rim 15,4).

Kristus vo svojej odpovedi Židom božsky súhlasil so starým zákonom, najmä s Mojžišovými spismi, a odhalil dôvod, prečo v ňom nachádzame útechu a nádej. Povedal: "*Veď spytujete písma, lebo vy sa domnievate, že v nich máte večný život, a ony sú to, ktoré svedčia o mne.*" "*Lebo keby ste verili Mojžišovi, verili by ste mne, lebo on písal o mne. Ale ak neveríte jeho písmam, ako uveríte mojim slovám?*" (J 5,39.46.47). V Písmach môžeme nájsť útechu a nádej, lebo je v nich Kristus.

Duch Starého zákona je Kristov Duch. O starovekých prorokoch čítame, že skúmali "*spytujúc, na ktorý a aký čas to oznamoval Duch Kristov, ktorý bol v nich a ktorý svedčil vopred o utrpeniach Kristových a o slávach za tým*" (1 Pt 1,11).

STARÝ ZÁKON V EVANJELIU

Anielen to: Starý zákon obsahuje aj evanjelium. Vo verši, ktorý nasleduje po naposledy citovanom čítame: "*... ktorým bolo zjavené, že nie sebe, ale nám slúžili tým, čo vám je teraz zvestované skrze tých, ktorí vám zvestovali evanjelium v Svätom Duchu, poslanom z neba.*" Čiže proroci – a Mojžiš medzi nimi – slúžili tým istým veciam, ktoré kázali apoštoli, totiž evanjeliu. Lebo Božie evanjelium je "*o jeho Synovi Ježišovi Kristovi, našom Pánovi*" (Rim 1,1-3) a Židia by boli nevyhnutne uverili v Ježiša, keby boli uverili Mojžišovi, lebo ten o ňom písal. Vyplýva z toho, že to, čo písal Mojžiš, bolo evanjelium.

EVANJELIUM V STVORENÍ

Prvé, čo Mojžiš napísal pod vnuknutím Božieho Ducha, bol príbeh o stvorení. Je to preto jedna z vecí, skrze ktoré máme prijať nádej a útechu. Prečo? Lebo ten príbeh obsahuje evanjelium. Potvrdí nám to niekoľko slov, skôr než pokročíme k podrobnejšiemu štúdiu.

Všetci, ktorí kedy počuli kázať evanjelium, poznajú apoštolovo vyhlásenie, že evanjelium "*je mocou Božou na spasenie každému veriacemu*" (Rim 1,16). Je to prejav Božej moci, vynaloženej na spásu ľudí. V podstate to isté tvrdí apoštol Peter, keď hovorí o dedičstve pripravenom v nebi pre tých, "*ktorí ste mocou Božou strážení vierou cieľom spasenia*" (1 Pt 1,5).

STVORENIE – VEĽKOSŤ BOŽEJ MOCI

Aká je však miera Božej moci? V čom ju vidíme v hmatateľnej podobe? Prečítajte si Rim 1,20. Hovorí nám, že neviditeľné Božie veci, ba Jeho večnú moc a božstvo od stvorenia sveta jasne vidno zo stvorených vecí. Každý teda vidí Božiu moc v stvorení. Ale vo veci spásy je Božou mocou evanjelium. Stvorené diela teda učia evanjelium. Hlása to 19. žalm, kde čítame: "*Nebesía rozprávajú slávu silného Boha, a dielo jeho rúk oznamuje obloha. Deň dňu hovorí slovo, a noc noci hovorí známosť. Nieto reči ani tieto slov, aby nebolo čuť ich hlasu. Ich správa vyšla na celú zem a ich mluva až na koniec okruhu sveta.*"

Ide o to, že nezáleží na tom, akým jazykom ľudia hovoria: všetci môžu rozumieť reči nebies. Ich zvesť sa dá prečítať oveľa ľahšie, než keby vyslovili počuteľný zvuk, lebo všetci ľudia na zemi nemôžu rozumieť tej istej artikulovanej reči, ale všetci, ktorí majú rozum, môžu čítať jednoduchý jazyk Božích diel.

Túto myšlienku vyjadrujú nasledujúce nádherné riadky od Addisona:

*Nebeská klenba nad hlavou skveje sa,
modrasté, belasé, ohnivé nebesá,
nádherný rám je to nádhernej zeme,
poznánie, odkiaľ sú, v oboch nich drieme.
A Slnko po noci vždy sa nám rozžiari
moc Tvorcu rozlieva po celom choťári
všetkému zvestuje, kde má svoj pôvod
jak z tmy ho vzkriesilo všemocné Slovo.*

*Keď tiene večera dopadnú znova
mesiac už rozpráva tie zvláštne slová
a zem ticho počúva, ktovie po koľkýkrát
jak z ničoty vystúpil jej slávny a pestrý šat.
A všetky tie hviezdy, čo vôkol nej horia,
planéty v obehu, vrchy a moria,
hlásajú túto zvesť, keď priestorom víria
od pólu k pólu tú pravdu šíria.*

*Nepočuť hláska v tom slávnostnom tichu
a predsa ich mlčanie slávnú má príchut'.
Žiarivo krásne kol zeme si letia
a v hlasnom tichu pre nás tu svietia.
Do ucha rozumu šepkajú tíško
s jasaním spievajú d'aleko, blízko
mohutným hlasom hlásajú všetkým nám:
„Ten kto nás vytvoril, bol veru Pán Boh sám!“*

Evanjelium je Božia moc a tá sa zjavuje vo veciach, ktoré stvoril. Preto žalmista hovorí o evanjeliu, ktoré učia nebesia. Aj apoštol Pavel u Rím 10,15-18 ukazuje, že je to tak: *"Aké krásne sú nohy tých, ktorí zvestujú pokoj, tých, ktorí zvestujú dobré veci! Ale nie všetci poslúchli evanjelium. Lebo Izaiáš hovorí: Pane, kto uveril našej zvesti? Tak teda viera z počutia a počutie skrze slovo Božie. Ale hovorím: Či ozaj nepočuli? Áno: Ich zvuk sa rozniesol po celej zemi a ich slová do končín obývanej zeme."* Apoštol tu hovorí o evanjeliu, ktoré, ako vraví, všetci neposlúchli. Potom tvrdí, že ho počuli všetci a ako dôkaz cituje z 19. žalmu: *"Ich správa vyšla na celú zem a ich mluva až na koniec okruhu sveta."* Ich slová o čom? O evanjeliu, samozrejme. Tak je nám jasne povedané, že nebesia naozaj učia evanjelium. Žiadny človek nie je taký negramotný, aby si ho nemohol prečítať. Nikto nie je taký hluchý alebo osamotený, aby nemohol počuť kázeň o ňom. Táto pravda nám bude zjavnejšia, keď pokročíme ďalej.

1. deň: Stvorenie a vykúpenie

"Na počiatku stvoril Boh nebesia a zem" (1 Moj 1,1). V tejto krátkej vete je zhrnutá celá pravda evanjelia. Ak ju čítame správne, nájdeme v nej obrovskú útechu.

Uvažujme najskôr, ktože to stvoril nebo a zem. *"Boh stvoril."* Ale Kristus je Boh, odlesk Otcovej slávy a obraz Jeho osoby (pozri Žid 1,3.) On sám povedal: *"Ja a Otec sme jedno"* (J 10,30). Bol to On, kto – zastupujúc Otca – stvoril nebo a zem. *"Na počiatku bolo Slovo a to Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh. Ten, to Slovo bolo na počiatku u Boha. Všetko povstalo skrze neho, a bez neho nepovstalo ani jedno z toho, čo povstalo"* (J 1,1-3). A o Kristovi znovu čítame, že *"v ňom je stvorené*

všetko, všetko, čo je v nebesiach i čo je na zemi, viditeľné i neviditeľné, buď tróny, buď panstvá, buď kniežatstvá, buď vrchnosti, to všetko je stvorené skrze neho a cieľom neho, a on je predom všetkým, a všetko v ňom povstalo a stojí" (Kol 1,16.17).

Samotný Otec oslovuje Syna ako Boha a Stvoriteľa. Prvá kapitola listu Židom hovorí, že Boh nikdy nepovedal žiadnemu z anjelov, "môj Syn si ty; ja som ťa dnes splodil". "Ale o Synovi hovorí: Tvoj trón, ó, Bože, na vek veku, a berla tvojho kráľovstva berlou priamosti." A Synovi tiež povedal: "Ale o Synovi hovorí: A ty si, Pane, v počiatkoch založil zem, a dielom tvojich rúk sú nebesia" (Žid 1,5.8.10). Sme teda ubezpečení, že keď v prvej kapitole knihy Genesis čítame: "Na počiatku stvoril Boh nebesia a zem," vzťahuje sa to na Boha v Kristovi.

Tvorivá moc je charakteristickým znakom božstva. Duch Hospodinov popísal skrze proroka Jeremiáša márnosť modiel a pokračuje: "Ale Hospodin je Boh pravdy, je živý Boh a večný Kráľ; pred jeho hnevom sa trasie zem, a národy neznesú jeho zúrivy hnev. Takto im poviete: Bohovia, ktorí neučinili nebies ani zeme, tí nech zahynú zo zeme a spod týchto nebies! Ty, ktorý činiš zem svojou silou, ktorý pevne staviaš okruh sveta svojou múdrosťou a svojím umom si rozťahal nebesia" (Jer 10,10-12). Zem bola stvorená Jeho mocou a upevnená Jeho múdrosťou. Ale Kristus je "moc Božia a múdrosť Božia." Takže Krista tu znovu nachádzame ako Stvoriteľa, neodlučiteľne spojeného so stvorením. Iba keď Krista uznávame ako Stvoriteľa a ako takému sa Mu klaniame, uznávame Jeho božstvo.

Kristus je Vykupiteľ vďaka svojej stvoriteľskej moci. Čítame, že "máme vykúpenie skrze jeho krv, odpustenie hriechov," pretože "v ňom je stvorené všetko" (Kol 1,14.16). Keby nebol Stvoriteľom, nemohol by byť Vykupiteľom. Jednoducho to znamená, že výkupná a stvoriteľská moc sú rovnaké. Vykúpiť znamená stvoriť. Ukazuje to vyhlásenie apoštola, že evanjelium je Božou mocou na spasenie. Hneď za ním nasleduje iné o tom, že Božiu moc vidíme prostredníctvom stvorených vecí (Rim 1,16-20). Keď uvažujeme o dielach stvorenia a v nich prejavenej moci, uvažujeme o moci vykúpenia.

Viedlo sa veľa jalových diskusií o tom, či je väčšie vykúpenie alebo stvorenie. Mnohí si mysleli, že vykúpenie. Takáto špekulácia je zlá, pretože len nekonečná moc môže vykonať jedno či druhé a nedá sa merať ľudským rozumom. Napriek tomu však môžeme ľahko vyriešiť otázku, čo je väčšie, pretože Písma nám to hovoria: ani jedno, sú rovnaké. Vykúpenie je stvorenie. Vykúpenie je tá istá moc, ktorá bola na počiatku použitá na stvorenie sveta a všetkého na ňom, a ktorá sa teraz vynakladá na záchranu ľudí a zeme pred kliatbou hriechu.

Písma o tom hovoria veľmi jasne. Žalmista sa modlil: "Stvor mi čisté srdce, ó, Bože, a obnov priameho ducha v mojom vnútri" (Ž 51,12). Apoštol hovorí, že "ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením" (2 Kor 5,17). A znovu čítame: "Lebo ste milosťou spasení skrze vieru, a to nie zo seba, je to dar Boží, nie zo skutkov, aby sa niekto nechváľil. Lebo sme jeho dielom, stvorení v Kristu Ježišovi nato, aby sme konali dobré skutky, ktoré Boh vopred pripravil, aby sme v nich chodili" (Ef 2,8-10).

Človek je v porovnaní s Bohom "menej ako nič a márnosť" (Iz 40,17). V ňom "neprebýva dobré" (Rim 7,18). Tá istá moc, ktorá na počiatku stvorila zem z ničoho, berie človeka, ak ten chce, a robí z neho to, čo je "na chválu slávy svojej milosti" (Ef 1,6).

TVORIVÉ SLOVO

Videli sme, že Kristus, slovo, je Stvoriteľ všetkého a že vykupuje svojou tvorivou mocou. Teraz sa pozrime, čo hovorí Biblia o tom, ako tvoril. Tuná je odpoveď: "Slovom Hospodinovým učené sú nebesia a duchom jeho úst všetko ich vojsko. Hromadí vody mora a stavia ich ako hať; dáva priepasti medzi poklady. Nech sa bojí Hospodina celá zem; nech sa ho strachujú všetci obyvatelia okruhu sveta. Lebo on povedal, a stalo sa; on rozkázal, a postavilo sa" (Ž 33,6-9). Je to veľmi jednoduché a vďaka tomu obdivuhodné. Právom môžeme všetci zvolať: "Čo za slovo je toto!"

"Vierou rozumieme, že sú veky ustrojené slovom Božím, áno i tomu, že nie z viditeľných vecí povstalo to, čo sa vidí" (Žid 11,3). Ako vieme, ako boli stvorené svety? Vierou. Ona dáva poznanie, je to jej zvláštne dielo. Poznanie získané vierou nie je nejasné a neisté, ale to najspoľahlivejšie.

V skutočnosti niet pravého poznania, ktoré by nepochádzalo z viery. Poznanie, ktoré prichádza iným spôsobom, je špekuláciou. Neveriaci považuje vieru za bláznovstvo, ale veriaci vie, že viera má pevný základ. Každý, kto chce veriť, to môže vedieť.

Znalosť abecedy je jednou z najbežnejších vecí na svete. Je základom všetkého učenia. Nikto sa nevysmieva dieťaťu, keď vraví, že pozná písmená abecedy a napriek všetkému protirečeniu s istotou tvrdí, že "A" je "A." A predsa to vie len vierou. Nikdy samé pre seba túto vec neskúmalo, prijalo to, čo mu povedal jeho učiteľ a ten sa sám musel abecedu naučiť rovnakým spôsobom – vierou. Nebolo mu dokazované, že "A" je "A." Nemohlo byť. Keby bol odmietol uveriť tej skutočnosti, až kým mu nebude dokázaná, nikdy by sa nenaučil čítať. Musel ten fakt prijať vierou a ten sa potom za každých okolností ukázal ako pravdivý. Neexistuje nič také, čím by si boli ľudia istejší, ako sú písmená abecedy, a nič také, pri čom, by boli absolútnejšie závislí od viery.

Tak ako sa dieťa učí abecedu, učíme sa my Božie pravdy. Keď niekto prijíma nebeské kráľovstvo, musí tak urobiť ako malé dieťa. Vierou sa učíme poznávať Ježiša Krista, ktorý je Alfou a Omegou – celou Božou abecedou. Ten, kto verí jednoduchému vyhláseniu Biblie o stvorení, môže s istotou vedieť, že Boh naozaj stvoril nebo a zem mocou svojho Slova. Fakt, že niektorí neveriaci o tom pochybuje a považuje to za bláznivé, neotrasie poznáním veriaceho, ani nedokáže, že to nevie, o nič viac, ako našim poznáním abecedy neotrasie ani ho nevyvráti negramotnosť iného človeka.

"Slovom Hospodinovým učinené sú nebesia a duchom jeho úst všetko ich vojsko" (Ž 33,6). V Century Magazine z mája 1891 bol veľmi zaujímavý popis tvorby hlasových obrazov. Článok mal nadpis „Viditeľný zvuk“. Watts Hughesová použila jednoduché zariadenie na testovanie intenzity vokálnych zvukov. Bola to elastická membrána, napnutá nad otvorom prijímača, do ktorého sa hlas privádzal pomocou trubice so širokým náustkom. Táto membrána bola poprášená pieskom alebo jemným práškom. Zistilo sa, že pri spievaní do trubice sa prášok jemne rozvíril vibráciami membrány, zodpovedajúcimi vibráciám hlasu a líšiacimi sa výškou a intenzitou zvuku. To sa samozrejme dalo očakávať. Podivuhodné však bolo to, že každé kmitanie vytvorilo podobu nejakej rastliny alebo kvetu, či dokonca nejakej nižšej formy živočíšneho života. Čosi podobné vidíme, keď dýchneme na okenné sklo, keď vonku mrzne.

Zistilo sa, že keď bol prášok suchý, danú podobu si po ukončení vibrácie hlasu nezachoval. Preto ho mierne navlhčili, vďaka čomu sa tvary uchovali a mohli ich odfotografovať.. ... [Waggoner sa tuná odvoláva na obrazy vytvorené hlasom.]

Ukazuje nám to, že keď dych vychádza z pľúc, má tvar živých vecí, čo vnuklo speváčke túto myšlienku:

"Uzatváram túto moju krátku štúdiu o hlasových obrázkoch na základe vlastného pozorovania. Podotýkam, že pokusy som robila ako vokalistka pomocou vlastného hlasu ako výskumného nástroja. Musím prenechať iným, ktorí sú lepšie oboznámení s prírodovedou, aby tieto javy zosúladiť s už známymi faktami a zákonmi. Keď som však prechádzala jednotlivými fázami tohto prieskumu, vystávala pre mňa jedna otázka za druhou, až som sa ustavične cítila tak, akoby som stála pred záhadou, z veľkej časti skrytou, hoci určité záblesky boli zjavené. A tiež musím povedať, že keď som deň po dni dávala svojim spevom podobu týmto zvláštnym tvarom, a vyjdúc von dverami som videla ich živú podobu v kvetoch, papradiach a stromoch okolo mňa, a keď som pozorovala, ako sa tvoria malé kôpky kvetinových obrazcov a potom rozvíjú svoje okvetné lístky tak ako kvet z púčika – prebudila sa vo mne nádej, že tieto skromné pokusy môžu naznačiť čosi ohľadom toho, ako si Príroda vytvára svoje vlastné nádherné formy a trochu napomôcť zjavenie ďalšieho ohnivka vo veľkej reťazi organizovaného vesmíru, ktorý bol podľa Svätého Písma stvárnenný Božím hlasom."

Toto neuvádzame ako príklad toho, ako Hospodin na počiatku slovom stvoril zem, lebo nemôžeme vedieť, ako to urobil, ale pomôže nám to pochopiť skutočnosť. Človek je stvorený na Boží obraz, ale nemá tvorivú moc. V jeho dychu môžu byť len podoby živých vecí, ale v Božom dychu nie sú len tvary, ale živé veci samotné, lebo On je živý Boh a „žriedlo života“. Keď On hovorí, slovo, ktoré pomenuje vec, obsahuje tú vec v sebe. To, čo to slovo popisuje, existuje v ňom v živé podobe.

Naznačujú to slová apoštola Pavla o Bohu, že On *"nazýva tie veci, ktorí nie sú, akoby boli."* Túto vlastnosť má len Boh. Ak človek pomenuje vec, ktorá nie je, akoby bola, je to lož. Ale Boh to robí a nemôže klamať. Ako to? Jednoducho preto, že keď On nazve nejakú vec menom alebo povie, že niečo bude, už to existuje, hoci to nevidno. Tá vec je v Jeho slove. Ak pomenuje vec, ktorá predtým neexistovala, v tom okamihu tá vec bude, potom je to také isté, akoby sa už zjavila, pretože skutočne existuje vo vyslovenom slove. Z tohto dôvodu je toľko prorociev v minulom čase, akoby sa už uskutočnili. Tak keď mali byť stvorené svety, Boh povedal, a boli. Stvárnili ich dych Jeho úst.

Teraz sa pozrime, aký pevný základ je daný veriacemu, ktorý vie, že všetky veci boli stvorené Božím slovom a že keď Boh hovorí, pomenovaná vec existuje, plná života. Žalmista hovorí: *"Chcem počuť, čo hovorí silný Boh Hospodin. Lebo isteže hovorí pokoj svojmu ľudu"* (Ž 85,9). *"On je náš pokoj"* (Ef 2,14). Ale pokoj znamená spravodlivosť, lebo čítame: *"Mnoho pokoja tým, ktorí milujú tvoj zákon, a niet im, na čom by sa potkli, aby padli"* (Ž 119,165) alebo nespôsobí ich zakopnutie. A znovu: *"Oj, aby si bol pozoroval na moje prikázania, bol by tvoj pokoj ako rieka a tvoja spravodlivosť ako vlny mora"* (Iz 48,18). Musí to teda byť tak, že keď Boh vyhlási spravodlivosť, vyhlási pokoj. A je to tak, lebo znovu čítame:

"No, teraz je zjavená spravodlivosť Božia bez zákona, osvedčovaná zákonom i prorokmi, avšak spravodlivosť to Božia skrze vieru Ježiša Krista cieľom všetkých a na všetkých veriacich. Lebo nielo rozdielu, lebo všetci zhrešili a postrádajú slávy Božej, ospravedľňovaní súc darmo jeho milosťou, skrze vykúpenie, vykúpenie v Kristu Ježišovi, ktorého preduložil Boh za obeť zmierenia skrze vieru v jeho krvi na ukázanie svojej spravodlivosti pre pustenie stranou predošle sa udialych hriechov do času obeti Kristovej v znášaní Božom, aby ukázal svoju spravodlivosť v terajšom čase, aby bol spravodlivý a ospravedľňujúci toho, kto je z viery Ježišovej" (Rim 3,21-26).

Všimnite si, že o človeku sa tvrdí, že nemá spravodlivosť: *"Niet toho, kto by činil dobro, niet ani jedného"* (Rim 3,12). Nikto nemá v sebe nič, z čoho by mohol stvoriť spravodlivosť. Božia spravodlivosť je teda doslova vložená a položená na všetkých veriacich. Potom sú ňou podľa Písniem odetí i naplnení. Stávajú sa naozaj *"spravodlivosťou Božou"* v Kristovi. A ako sa to stane? Boh vyhlási u veriaceho svoju spravodlivosť. Vyhlásiť znamená povedať. Tak Boh hovorí k hriešnikovi, ktorý je nič a nič nemá a povie: *"Si spravodlivý"* a ten veriaci hriešnik okamžite prestáva byť hriešnikom a je Božou spravodlivosťou. Božie slovo, ktoré vyhlásilo spravodlivosť, má ju v sebe a len čo hriešnik uverí a prijme to slovo vierou do srdca, v tom okamihu má v srdci Božiu spravodlivosť. A pretože zo srdca vychádzajú veci života, vyplýva z toho, že sa v ňom začal nový život – život poslušnosti Božím prikázaniam. Viera je teda skutočne podstatou vecí, v ktoré dúfame, pretože si privlastňuje Božie slovo, ktoré je podstatou.

SLOVO – ISTÝ ZÁKLAD

To isté slovo, ktoré stvorilo zem, ju aj udržiava. Znovu citujeme slová o Kristovi: *"Lebo v ňom je stvorené všetko, všetko, čo je v nebesiach i čo je na zemi, viditeľné i neviditeľné, buď tróny, buď panstvá, buď kniežatstvá, buď vrchnosti, to všetko je stvorené skrze neho a cieľom neho, a on je predo všetkým, a všetko v ňom povstalo a stojí"* (Kol 1,16.17, R.V.). Stáť znamená držať pohromade. Preto všetko na zemi i zem samotná vďačí za svoju pokračujúcu existenciu Kristovi. Tak Pavel vyhlásil na Marsovom pahorku: *"Lebo veď v ňom žijeme, hýbeme sa a sme"* (Sk 17,28).

Toto udržiavanie je Jeho slovom. Teda: *"Kým za dávna mnoho ráz a mnohým spôsobom hovorieval Boh otcom v prorokoch, za týchto posledných dní nám hovoril v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého, skrze ktorého učinil aj veky, ktorý súc odbleskom jeho slávy a obrazom jeho podstaty a nesúc všetko slovom svojej moci a učiniac si skrze samého seba očistenie od našich hriechov, posadil sa po pravici Veličenstva na výsostiach"* (Žid 1,1-3). Kristus je Božie slovo. On je vyslovené slovo a pretože všetky veci trvajú v ňom, udržiava ich Jeho mocné slovo.

Prečítajte si aj slová, ktoré napísal apoštol Peter: *"Lebo úmyselne nechcú vedieť, že nebesia boli od dávna i zem, ktorá z vody a vodou stojí vedno, slovom Božím, pre ktoré to bezbožnosti vtedajší svet, zatopený vodou, zahynul. A terajšie nebesia i zem sú odložené tým istým slovom a opatrujú sa pre"*

oheň v deň súdu a zatratenia bezbožných ľudí" (2 Pt 3,5-7). To isté slovo, ktoré stvorilo zem, spôsobilo aj jej zaplavenie potopou, vyviedlo ju premenenú z vôd a stále ju udržiava. To slovo musí byť preto skutočne pevné. Je skutočnejšie a pevnejšie ako zem samotná, tak ako základ vecí musí byť pevnejší než sama vec. To slovo "žije a prebýva naveky" (1 Pt 1,23). Preto ten, kto mu verí, nebude nikdy v rozpakoch.

Príde čas, keď "zem bude hrozne zmietaná; potácať a motať sa bude zem ako opitý a bude prenesená sťa koliba na noc" (Iz 24,19.20); keď každý ostrov unikne a "keby sa aj vrchy rútili doprostred mora." Ale aj v tom hroznom čase môže kresťan povedať: "Boh nám je útočiskom a silou, pomocou v súženiach, nájdenou veľmi dokázanou. Preto sa nebudeme báť" (Ž 46,2.3).

STAVANIE NA SLOVE

"Každého teda, kto čuje tieto moje slová a činí ich, pripodobním rozumnému človekovi, ktorý postavil svoj dom na skale. A spustil sa lejak, a prišli rieky a zaviali vetry a oborili sa na ten dom, a nepadol, pretože bol založený na skale. A každý, kto čuje tieto moje slová a nečiní ich, bude pripodobnený človeku bláznovi, ktorý vystavil svoj dom na piesku. A spustil sa lejak a prišli rieky, a zaviali vetry a zavadili o ten dom, a padol a jeho pád bol veľký" (Mt 7,24-27).

Kristus je skala. O dávných Izraelcoch čítame, že "pili z duchovnej skaly, ktorá išla za nimi, a tou skalou bol Kristus" (1 Kor 10,4). Žalmista hovorí: "On je moja skala a niet v ňom nijakej nepravosti" (Ž 92,15). Tým, ktorí Ho prijímajú ako svoj pokoj, je povedané: "Tak teda už nie ste cudzincami a bezprávnymi pohostínmi, ale ste spoluobčania svätých a domáci Boží, vybudovaní na základe apoštolov a prorokov, kde je uholným kameňom sám Ježiš Kristus" (Ef 2,19.20). Nie sme postavení na apoštoloch a prorokoch, ale na základe, na ktorom stavali oni, "lebo iný základ nemôže nikto položiť mimo toho, ktorý je položený, ktorým je Ježiš Kristus" (1 Kor 3,11).

Podľa Kristových slov v kázni na vrchu staviame na skale počutím a činením Jeho slov. Božie slovo je "vdýchnuté Bohom" a preto plné Jeho vlastného života. "Viera pochádza z počutia a počutie skrze slovo Božie" (Rim 10,17) a Kristus prebýva v srdci vierou. Preto má slovo Krista v sebe, lebo privádza Krista do srdca. Slovo človeka platí pre človeka samotného. Je hodné len toľko, koľko je hodný on. Ak je to ničomník, jeho slovo nestojí za nič, ale ak čestný muž, ktorý čosi sľúbil, jeho slovo má takú cenu, ako on, alebo ako všetko to, čo môže urobiť. To slovo ho reprezentuje. Hovoríme, že človek urobí vec, ktorú urobí sluha, keď poslúchol jeho slovo. Tak aj Božie slovo stojí samo za seba. Akú cenu má Boh, takú má i Jeho slovo. Predstavuje Ho, lebo je plné Jeho života.

Abrahám je nádherným príkladom stavania na Kristovi, vierou v Jeho slovo. Boh dal Abrahámovi zaslúbenie, ktoré bolo – podobne ako všetky Božie zaslúbenia – v Kristovi. Záznam o Abrahámovi hovorí: "A uveril Hospodinovi a on mu to počítal za spravodlivosť" (1 Moj 15,6). Na výraze "uveril Hospodinovi" je čosi veľmi zvláštne. Slovo prekladané ako "uveril" je z hebrejského slova "amen", ktoré najpresnejšie vyjadruje to hebrejské slovo a neprekladá sa, ale jednoducho prepíše. Je to hebrejské slovo a objavuje sa v rôznych jazykoch, do ktorých bola Biblia preložená: v gréčtine, latinčine, francúzštine, nemčine, španielčine, dánčine, angličtine atď. Všetci majú to isté slovo "amen."

Hlavnou myšlienkou slova je pevnosť, spája sa s predstavou spoľahlivosti a stability. Definovať sa dá rozmanito, ale táto myšlienka je vždy prítomná. Jednou definíciou je "stavať na alebo závisieť od". Abrahám teda doslova staval na Bohu a to sa mu počítalo za spravodlivosť. Je to v súlade s myšlienkou, že Hospodinovo slovo je základ. Do nášho bežného jazyka sa prenáša hlavná myšlienka, že slovo je niečo pevné, na čom sa dá stavať. Ak o niekom povieme, že "na jeho slovo sa môžeš spoľahnúť", znamená to, že tomu môžete pripisovať význam. Ak to však platí o človeku, o čo viac o Bohu! Môžeme sa oprieť o Jeho slovo, lebo nás vždy podrží.

Napomáha to lepšiu predstavu o biblickom význame viery, než aká sa bežne zastáva. Ľudia si všeobecne myslia, že veriť nie je nič viac ako súhlasne prikývnuť. Ibaže veriť Pánovi je viac, než len to. Znamená to považovať to slovo za najistejšiu vec vo vesmíre, pretože ono ho udržiava a založiť na ňom celú dušu a všetky nádeje, aj keď tomu zdanlivo všetko protirečí. Znamená to kráčať tam, kde akoby

nebolo nič, za predpokladu, že je tam Pánovo slovo, vediac, že je pevným základom. Básnik Whittier to vyjadril takto:

*Vpredu len ničota, vzadu tiež:
kde kráčaš vierou
krem prázdna iné nenájdeš
– vtom pod nohou skala...*

Keď Pán kráčajúci po vode povedal Petrovi: "Pod", Peter vyšiel z člna a pustil sa k Nemu. Je proti prírode, aby človek chodil po vode. Je nemožné, aby ho udržala. Čo držalo Petra? To slovo: "Pod." Keď Pán vysloví slovo, vec, ktorú popisuje, je v ňom. A tak keď povedal Petrovi: "Pod," moc ísť bola v tom slove. Len na ňom Peter kráčal, kým vôbec kráčal. Keď sa obzrel okolo seba na búrlivé vlny, začal klesať. Prečo? Lebo vtedy zabudol na to slovo a myslel len na vodu. Len čo zanechal slovo, začal klesať, lebo voda ho nedokázala udržať. Len Pánovo slovo ho mohlo držať nad hladinou. Keby Pánovo slovo povedalo Petrovi, aby kráčal vo vzduchu, urobil by to práve tak ľahko ako na vode. Pánovo slovo nieslo Eliáša vzduchom a čoskoro tak urobí pre všetkých, ktorí spoznajú jeho moc.

Všimnite si však skutočnosť, že keď Abrahám staval na Pánovi, počítalo sa mu to za spravodlivosť. Pán sa vo svojich výpočtoch nikdy nemýli. Keď sa Abrahámovi počítala jeho viera za spravodlivosť, bolo to preto, že skutočne spravodlivosťou bola. Ako to? Lebo keď Abrahám staval na Bohu, staval na večnej spravodlivosti. "*On je moja skala a niet v ňom nijakej neprávosti*" (Ž 92,15). Stal sa jedným s Pánom a tak bola Pánova spravodlivosť jeho vlastnou.

"*Slová Hospodinove sú čisté slová, sú ako striebro, prepálené v topičskom kotle z hlíny, prečistené sedem ráz*" (Ž 12,6). Preto ten, kto stavia na Skale Ježiša Krista a prijíma Jeho slovo v živej viere, stavia na vyskúšanom základe. Tak čítame: "*A tak zloziac každú zlosť a každú lešť a pokrytectvá a závisť a všetky ohovárky ako priam teraz zrodené nemluvniatka žiadostiví bud'te mlieka bez leští, Božieho slova, aby ste ním rástli na spasenie, akže ste okúsili, že je Pán dobrotivý, ku ktorému prichádzajúc k živému kameňu, síce od ľudí, ako čo by bol nesúci, zavrnutému, ale u Boha vyvolenému, drahocennému, i sami sa ako živé kamene budujete, duchovný dom, sväté kňazstvo, obetovať duchovné obeti, príjemné Bohu skrze Ježiša Krista. Preto je aj napísané v Písme: Hľa, kladím na Sione uholný kameň vyvolený, drahocenný, a ten, kto verí naň, nebude zahanbený*" (1 Pt 2,1-6).

Silu tohto nevidíme tak jasne, až kým si neprečítame pasáž Písma, citovanú apoštolom v súvislosti s tou, ktorú sme uviedli zo Spasiteľovej kázne na vrchu. Pripomenúc si tú druhú, čítame z Izaiášovho proroctva:

"*Preto takto hovorí Pán Hospodin: Hľa, zakladám na Sione kameň, skúsený kameň, uholný, drahý, základ, pevne založený; kto verí v neho, nebude náhlit'. A učiním súd pravidlom a spravodlivosť váhou, a kamenec odprace útočisko ľži, a skrýš zaplavia vody, a vaša zmluva so smrťou bude zrušená, ani váš dohovor s peklom neobstojí, a keď pôjde bič, ktorý sa bude valiť ako záplava, ten vás zašliape; kedykoľvek sa povalí, vše vás poberie, lebo sa bude valiť každého rána, vo dne i v noci, a bude, že iba sám strach naučí rozumieť počutej zvesti*" (Iz 28,16-19, R.V.).

Kristus je vyskúšaný základ. Spravodlivosť je olovnica, podľa ktorej sa On kladie. Jeho povaha je dokonale vyvážená a spravodlivá. Satan vyskúšal všetko svoje umenie, keď skúšal zviest' Ho k hriechu a neuspel. Kristus je istý základ. Ako povedal On sám, staviame na ňom, keď veríme Jeho slovu. Veľká voda istotne príde. Záplava zmetie útočisko ľži a všetkých, ktorí stáli na nepravom základe. Dom postavený na piesku určite spadne. Keď začne zúrivo dorážať búrka, tí, čo sa utiekali k ľžiam, si budú útekem ratovať životy, keď sa ich základ začne kymácať. Lenže povodeň ich odnesie. Toto je obraz, popísaný v tých dvoch pasážach z Písma.

Úplne inak to bude s tými, ktorí stáli na Skale vekov. Ten spoľahlivý základ odolá každému nárazu vetra. Nič ním neotrasie. Tí, ktorí na ňom stáli, sa nebudú náhlit'. Veľa rás si overili, že je to bezpečné útočisko a tak môžu pokojne pozorovať prival. Nemusia utekať o život. Stáli na skale a sú

takí bezpeční ako ona samotná. Prečo? Lebo sú skutočne jej súčasťou. Skala totiž posilňuje všetkých, ktorí na nej stavajú. Počúvajte slová apoštola: "A tak teraz, bratia, porúčam vás Bohu a slovu jeho milosti, ktorý môže vybudovať a dať vám dedičstvo medzi všetkými posvätenými" (Sk 20,32). Keď človek stavia na Skale, Skala samotná, ktorá je živá, vrastie do neho, takže základ a stavba sú jedno. Ukazujú to mnohé pasáže Písma. Niekoľko si ich zopakujeme:

"Lebo ako posväcujúci, tak i posväcovaní, všetci sú z jedného, pre ktorú príčinu nehanbí sa volať ich bratmi" (Žid 2,11).

"Tak teda už nie ste cudzincami a bezprávnymi pohostínmi, ale ste spoluobčania svätých a domáci Boží, vybudovaní na základe apoštolov a prorokov, kde je uholným kameňom sám Ježiš Kristus, v ktorom každé stavenie prístojne dovedna pojené rastie v svätý chrám v Pánovi, v ktorom sa aj vy spolu budujete v príbytok Boží skrze Ducha" (Ef 2,19-22).

"Ku ktorému prichádzajúc k živému kameňu, síce od ľudí, ako čo by bol nesúci, zavrnutému, ale u Boha vyvolenému, drahocennému, i sami sa ako živé kamene budujete, duchovný dom" (1 Pt 2,4.5).

"A tak teda, ako ste prijali Krista Ježiša Pána, tak v ňom choďte, zakorenení a budovaní na ňom a upevňovaní vo viere" (Kol 2,6.7).

Tu sme spojili obraz domu s obrazom rastliny. Je to dokonale prirodzené, pretože Skala, na ktorej staviame, je živý kameň a dáva život tým, ktorí na nej stavajú, takže ako živé kamene rastú do budovy. Apoštol Pavel spája tie dva obrazy: "Božou roľou, Božou stavbou ste" (1 Kor 3,9).

Nádherne to ukazuje aj Jehozafatova výzva k Izraelu, keď na Hospodinov príkaz vyšli proti veľkej presile, veriac Jeho slovu, že bude bojovať za nich. "A tak vstali skoro ráno a vyšli na púšť Tekoa. A keď vychádzali, Jozafat stál a povedal: Počujte ma, Júda a obyvatelia Jeruzalema! Verte v Hospodina, svojho Boha, a stojte verne; verte v jeho prorokov a konajte šťastne" (2 Par 20,20). Tak ako v prípade Abraháma, slovo "veriť" je tu z hebrejského slova "amen." Slovo "upevnení" je tiež inou formou toho istého slova. Daná pasáž by sa preto mohla správne pretlmočiť takto: "Stavajte na Hospodinovi, svojom Bohu, tak budete vystavaní."

POSOLSTVO ÚTECHY

Pozrieme sa ešte na jednu vec, ktorá nám ukáže nádej a útechu obsiahnutú vo veciach napísaných predtým. 40. kapitola Izaiáša je celá posolstvom útechy. Začína sa takto: "Potešujte, potešujte môj ľud! hovorí váš Boh." Potom nasleduje ubezpečenie o odpustení a za ním dáva hlas volajúceho na púšti zvláštne posolstvo. Je ním moc Božieho slova v protiklade so slabosťou ľudí: "Hlas hovorí: Volaj! A povedal: Čo mám volať? Každé telo je tráva a každý jeho pôvab ako poľný kvet: tráva uschla, kvet uvädol, lebo Duch Hospodinov ho ovanul. Áno, ľud je skutočne trávou. Tráva uschla, kvet uvädol, ale slovo nášho Boha stojí na veky" (v. 6-8).

Ďalej nasledujú príklady moci slova. Spomínajú sa skutky stvorenia a Božia moc je dávaná do protikladu so slabosťou ľudí. Potom prichádza táto nádherná pasáž: "A teda komu ma pripodobníte, aby som mu bol rovný? hovorí Svätý. Pozdvihnite svoje oči k výšinám a vidzte, kto to všetko stvoril? Ten, ktorý vyvodí ich vojsko v plnom počte, volá ich všetky podľa mena. Pre množstvo vlády a preto, že je mocný a silný, nikto nevie chybať" (Iz 40,25.26).

Sme tu znovu odkázaní na skutočnosť, že Boh podopiera nebesia, že práve Jeho moc drží nebeské telesá na ich miestach. Keby nebolo Jeho priameho zákroku, nastal by chaos. Nasledujúce verše predkladajú tento fakt Božiemu ľudu ako zvláštne povzbudenie: "Prečo potom vravíš, Jákob, a hovoríš, Izrael: Moja cesta je skrytá pred Hospodinom, a môj súd ta prechádza popri mojom Bohu? Či nevieš? Ak si nepočul: Večný Boh Hospodin, ktorý stvoril konce zeme, neustáva ani nezomdlieva; nikto nevystihne jeho rozum! On dáva ustalému silu a tomu, kto nemá vlády, hojne udeľuje moc" (Iz 40,27-29).

Aké to poučenie o dôvere! "Raz hovoril Boh, dva razy som to počul, že v Bohu je sila" (Ž 62,12). Tá moc podopiera nebesia a udržiava hviezdy a planéty na ich obežných dráhach. Práve túto moc dáva

zomdletým a tým, čo nemajú moci, ak Mu len budú dôverovať. Nech ten, kto je sklúčený, strávi chvíľku uvažovaním o nebesiach a myslí na túto pasáž. Lepšie než inokedy si uvedomí, čo má na mysli apoštol, keď vraví: *"zmocňovaní každou mocou podľa sily jeho slávy ku všetkej trpezlivosti a zhovievavosti s radosťou"* (Kol 1,11).

Čo nám má toto všetko ukázať? Moc slova. Lebo je to slovo Jeho moci, ktoré udržiava všetky veci. Je to slovo Hospodinovo, ktoré všetko stvorilo. Sme naň upozornení v prvej časti kapitoly, v protiklade ku všetkým ľuďom, ako na slovo trvajúce naveky. Prečítajte si teraz celú 40. kapitolu Izaiáša, hlavne 6.-8. a 26. verš a potom poznámku apoštola Petra:

"Znova splodení súc nie z porušiteľného semena, ale z neporušiteľného živým slovom Boha a zostávajúcim na veky. Lebo každé telo je ako tráva a každá sláva človeka ako kvet trávy; tráva uschla a jej kvet opadol; ale slovo Pánovo zostáva na veky" (1 Pt 1,23-25). Máme tu citát z Iz 40 o Božom slove, ktoré tvorí a udržiava všetky veci. Je to živé slovo, ktoré je životom a silou všetkých vecí. Všetko to vnímajte a potom si prečítajte záverečné slová apoštola: *"A to je to slovo, ktoré sa vám zvestovalo."*

Evanjelium je teda jednoducho tvorivá Božia moc, použitá pre ľudí. Každé evanjelium, ktoré vynecháva stvorenie alebo nekáže tvorivú Božiu moc, ako ju vidíme v Ním stvorených veciach, a ktoré ľudí tou mocou nepotešuje a nevyzýva ich, aby ju mali stále na pamäti ako ich jediný zdroj sily, je "iným evanjeliom", ktoré evanjeliom jednoducho vôbec nie je, lebo iné nemôže byť.

Presne toto sa teda máme naučiť "na počiatku." Ten, ktorý sa to naučil, je novým stvorením v Kristovi. Je pripravený naučiť sa to, čo nasleduje: totiž lekcii o raste. S týmito úžasnými faktami v mysli, aké zbytočné sa zdajú byť obavy niektorých: "Bojím sa, že keď začnem kresťanský život, nevydržím." Samozrejme, vy by ste nedokázali vydržať. Ste bez sily, ale pomoc bola položená na Toho, ktorý je mocný. On vás môže uschopniť, aby ste obstáli a držať vás až do konca. *"Zachovaní Božou mocou skrze vieru na spásu, ktorá sa má zjaviť v poslednom čase."* Preto:

"A tomu, ktorý vás môže zachovať tak, čo neklesnete, a postaviť bezvadných pred tvárou svojej slávy v plesaní, jedinému múdremu Bohu, nášmu Spasiteľovi, nech je skrze Ježiša Krista, nášho Pána, sláva a veličnosť, sila a vrchnostenská moc, ako pred všetkými veky, tak pred všetkými veky, tak i teraz i na všetky veky. Amen" (Júda 24.25).

NECH JE SVETLO

"A Boh riekol: Nech je svetlo! A bolo svetlo. A Boh videl svetlo, že je dobré, a Boh oddelil svetlo od tmy" (1 Moj 1,3.4).

Až doteraz bola tma nad priepasťou. Nie taká, na akú sme zvyknutí, lebo aj v tej najhlbšej temnote, akú človek odvtedy poznal (snáď s výnimkou rany tmy v Egypte), bola vždy určitá prímes svetla. Určité svetlo temperuje tmu i v čiernej noci bez mesiaca a hviezd, ale tam bola tma, akú si človek nevie predstaviť, lebo svetlo ešte nebolo stvorené.

Boh prikázal, aby z tejto hustej tmy zažiarilo svetlo. Apoštol nám hovorí, že Boh *"prikázal svetlu, aby zažiarilo z temnoty."* Znovu sme nútení vidieť tu zázrak tvorivej moci. Boh nepracuje tak ako človek. Keď človek niečo tvorí, musí mať všetok materiál pripravený po ruke. Boh nie je takto obmedzený. Úplná ničota je pre Jeho zámer práve taká vhodná ako čokoľvek iné. *"Ale bláznivé u sveta si vyvolil Boh, aby zahanbil múdrych, a slabé u sveta si vyvolil Boh, aby zahanbil to, čo je silné, a neurodzené u sveta a opovrhnuté si vyvolil Boh, a to, čo nie je, aby zmaril to, čo je niečím, aby sa pred Bohom nechválilo niktoré telo"* (1 Kor 1,27-29). Toto je urobené kvôli nám, aby sme sa naučili vkladať svoju dôveru do Neho.

Keď teda Boh chcel stvoriť svetlo, dal mu zažiariť z tmy. Máme povedať, že ho stvoril z tmy? Nebolo by to nesprávne, lebo je to v Božej moci. *"A keby som povedal: Aspoň tma ma zakryje; ale i noc je tebe svetlom vôkol mňa. Ani tma nezatmí pred tebou, a noc ti svieti ako deň, tebe je jedno či tma či svetlo"* (Ž 139,11.12). A o úteche svojho ľudu v čase súženia hovorí Boh toto: *"A povediem slepých po ceste, ktorej neznajú; po chodníkoch, ktorých neznajú, ich sprevodím; obrátim tmu pred nimi v svetlo a krivolaké miesta v rovínu. Tieto veci učiním a neopustím ich"* (Iz 42,16).

Pre Pána nie je nič príliš ťažké, On sám je zdrojom všetkého. Múdry človek vidí Boha vo všetkých Jeho dielach. On vtlačil svoju pečať do všetkého stvorenia a všetko je poznačené Jeho vlastnou osobnosťou. Hustá tma pohanstva vzišla zo zvrátenia tejto pravdy. Namiesto toho, aby vo všetkom videli Božiu moc, povedali, že všetko je Boh. Tak premenili Božiu pravdu na lož. Ale je faktom, že všetko povstáva zo samotného Boha. Tak Boh mohol dať zažiarit svetlu z temnoty, lebo On sám je svetlo. *"A toto je zvesť, ktorú sme počuli od neho a ktorú vám zvestujeme, že Boh je svetlo, a že niet v ňom nijakej tmy"* (1 J 1,5).

Nože pri štúdiu stvorenia nezabudnime, že Kristus je Stvoriteľ. On je Božia múdrosť a moc. Bol to On, kto stvoril svetlo. Stvoril ho zo seba, lebo v ňom sú stvorené všetky veci. Kristus je svetlom sveta nielen v duchovnom zmysle. Svetlo, ktoré teší oči celého ľudstva, žiari naň od Krista. Viditeľné nás má poučiť o neviditeľnom. Z prirodzeného sa máme učiť o duchovnom. Fyzické svetlo, ktoré svieti vo svete, nás poučuje o tom, že Boh je svetlo a to duchovné svetlo od Neho svieti zdarma všetkým a rovnako sa chápe. *"Vzíde v tme svetlo priamym"* (Ž 112,4), takže môže povedať: *"Neraduj sa nado mnou, moja nepriateľko! hovorí dcéra Jeruzalema. Keď som aj padla, zase povstanem; keď sedím v tme, Hospodin mi je svetlom"* (Mich 7,8).

Kristus je svetlo sveta. Čítame, že keď išiel do Galiley, naplnili sa slová proroka o tom kraji: *"Zem Zabulona a zem Neftalima, na ceste k moru, za Jordánom, Galilea pohanov, ľud, ktorý sedel v tme, uzrel veľké svetlo, a sediacim v krajine a v tóni smrti vzišlo svetlo"* (Mt 4,15.16). Hriech je tma. Pochádza od kniežaťa temnoty a prináša temnotu. Hospodinovo slovo je svetlo, ale keď Pán prišiel na zem, bolo pred ľuďmi prakticky skryté. Ľudia, ktorí si namýšľajú, že sú múdri, sa chopili "výkladu" Božieho zákona a dôsledkom toho ho prikryli. Odňali kľúč k poznaniu. Presne tak to bolo v stredoveku, všeobecne známom ako temný stredovek, lebo Biblia bola vtedy zakázaná. Uvážnili ju v tmavej cele a jej lúče neosvecovali ľudí. Tí hľadali v tme cestu k svetlu a nevedeli, kade sa pustiť. Z krajiny takmer odišlo poznanie Boha, lebo i samotní kňazi, ktorých pery mali uchovať poznanie, nepoznali živé výroky. Satan spôsobil, že prevládli falošné predstavy o Bohu a o tom, čo je správne.

V temnote podobnej tejto prišiel Kristus, Svetlo sveta. Tým, ktorí sedeli v tme, zažiarilo svetlo. Svetlo zažiarilo v tme a tá ho nezadržala (alebo nepremohla). Nič nemohlo uhasiť to sväté, živé Svetlo. Keď ľudia tápali v tme a nepoznali cestu pravdy, svetlo Kristovho života zažiarilo v tme, aby im ukázalo cestu. Všetko toto videl staručký Simeon, keď vzal do náručia maličkého Ježiša a povedal: *"Lebo moje oči videli tvoje spasenie, ktoré si prihotovil pred tvárou všetkých ľudí, svetlo na zjavenie národom a slávu svojho ľudu Izraela"* (Lk 2.30-32).

SVETLO ŽIVOTA

Tak ako je temnotou hriech, je ňou aj smrť. *"Preto ako skrze jedného človeka vošiel hriech do sveta a skrze hriech smrť, tak prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili"* (Rim 5,12). *"Lebo myseľ tela je smrť, ale myseľ Ducha je život a pokoj"* (Rim 8,6). *"Lebo hriech, keď je vykonaný, plodí smrť"* (Jk 1,15); lebo *"osteň smrti je hriech"* (1 Kor 15,56). Hriech a smrť pochádzajú od Satana, lebo ten má moc smrti. Preto je nám povedané, že nezápasíme s telom a krvou, ale s vládcami temnoty tohto sveta. Tma tohto sveta je tma hriechu a to je temnotou tieňa smrti. A svetlo, ktoré žiari takým, je svetlo Kristovho bezhriešneho života.

Tak ako je hriech smrťou, spravodlivosť je životom. *"Myseľ Ducha je život."* Zmysľať duchovne znamená mať Božieho Ducha, čiže Jeho život a spravodlivosť. Znamená to mať Boží zákon v myslí, *"lebo vieme, že zákon je duchovný."* Tmu môže rozohnať iba svetlo. Preto to jediné, čo môže odňať hriech, je spravodlivosť. A jediné, čo môže prekonať smrť, je život.

Lenže život človeka nemôže zvíťaziť nad smrťou, lebo je smrťou samotnou. Hriech je ľudskému srdcu prirodzený. *"Lebo z vnútra z ľudského srdca vychádzajú zlé myšlienky, cudzoložstvá, smilstvá, vraždy, krádeže, lakomstvá, nešľachetnosti, lešť, nehanebnosť, zlé oko, rúhania, pýcha, bláznovstvo. Všetky tieto zlé veci vychádzajú z vnútra a poškvŕňujú človeka"* (Mk 7,21-23). Ale srdce je sídlom života, *"lebo z neho pochádza život"* (Prísl 4,23). A pretože smrť a hriech vo všetkých svojich rozmanitých

podobách vychádzajú zo srdca, vyplýva z toho, že samotný zdroj ľudského života je otrávený smrťou. Život človeka je len živou smrťou. Keď apoštol Pavel žialil nad úplnou hriechosťou prirodzeného človeka, vykrikoval: "Biedny ja človek! Kto ma vytrhne z tela tejto smrti?!" (Rim 7,24).

Len a len spravodlivosť je životom, preto človek nemôže mať nádej na život sám zo seba, lebo zo seba spravodlivosť nedostane. "Dobrý človek z dobrého pokladu svojho srdca vynáša dobré, a zlý človek zo zlého pokladu svojho srdca vynáša zlé" (Lk 6,45). Človek má od prírody vo svojom srdci len zlo, preto môže pôsobiť len zlo. Písma o tom prinášajú dostatok dôkazov. Dajme im teda slovo:

"Všetci zhršili a nemajú Božiu slávu" (Rim 3,23). "Všetci sa odchýlili, napospol stali sa neužitočnými; niet toho, kto by činil dobro, niet ani jedného" (Rim 3,12). "Pretože myseľ tela je nepriateľstvom naproti Bohu, lebo sa nepodriaďuje zákonu Božiemu, lebo sa ani nemôže podriaďiť. A tí, ktorí sú v tele, nemôžu sa ľúbiť Bohu" (Rim 8,7.8). Nezáleží na tom, ako veľmi si vyburcovaný človek želá robiť správne veci, nemá silu vykonať to. "Lebo telo žiada proti Duchu a Duch proti telu, lebo to sa jedno druhému protiví; aby ste nerobili toho, čo by ste chceli" (Gal 5,17).

Zo zlého môže vyjsť len zlé a srdce človeka vydáva len zlé, preto je tvrdenie, že človek môže sám od seba urobiť niečo dobré poprením Písma. Po prvé preto, že Biblia hovorí, že nemôže. Po druhé: každý, kto vraví, že v človeku je nejaká sila na konanie dobrého, popiera zlo v ňom. V človeku totiž od prírody nemôže byť trochu zla a trochu dobra. Z jedného prameňa nemôže vytekať sladká i horká voda. Trochu otrávenej vody nakazí celé žriedlo. "Málo kvasu nakvasuje celé cesto" (1 Kor 5,6). Ak je teda v človeku prirodzene nejaké zlo, musí byť – ako vraví Písmo – celý zlý. Preto ak niekto hovorí, že môže sám od seba urobiť nejakú dobrú vec, hocijako malú, popiera, že v ňom je čo len stopa zlého. Ibaže Kristus povedal pravdu o človeku týmito slovami: "Bezo mňa nemôžete nič robiť" (J 15,5).

Po tretie, ten, kto hovorí, že sám od seba vie konať dobro, môže ešte tvrdiť, že vládze urobiť dobré zo zlého. Mnohí otvorene tvrdia, že zlo je len „nerozvinuté dobro“, ale toto tvrdenie nepresadzujú o nič silnejšie ako tí, ktorí si myslia, že sami od seba dokážu robiť dobré. Výrok, že zlo je nerozvinuté dobro je poprením Biblie. Tá hovorí, že v človeku nie je nič dobré. A oznámiť, že hriech sa môže zmeniť na dobro znamená povyšovať sa nad Boha, lebo Ten to nedokáže. Keby áno, poprel by sám seba, lebo On je spravodlivosť.

Dobrý je len Boh. Písmo to jasne hovorí. Keď bol Kristus na zemi, "pribehol nejaký mladý človek, ktorý padol pred ním na kolena a pýtal sa ho: Dobrý Učiteľu, čo mám urobiť, aby som dedične obdržal večný život? A Ježiš mu povedal: Prečo ma nazývaš dobrým? Nikto nie je dobrý, iba jeden – Boh" (Mk 10,17.18). Dobrý je len Boh, preto z toho vyplýva, že keby niekto iný tvrdil, že má v sebe dobro, robí sa rovným Bohu. Robí sa vlastne Bohom.

Je jasné, že ak má človek dostať spravodlivosť, musí to byť z pomimo neho. Musí sa vlastne stať iným človekom. Musí mať život úplne odlišný od svojho prirodzeného života. Vyjadruje to často vyjadrovaná túžba „žiť iným životom“. Presne to potrebuje urobiť každý. Problém je v tom, že mnohí sa o to pokúšajú so starým životom hriechu, a to je nemožné. Aby človek žil život odlišný od doterajšieho, musí mať iný život.

Z posledného citovaného textu je zrejme, kde ho musí dostať. Dobrý je len Boh. Jeho život je stelesnené dobro. Boží život spočíva v dobrých skutkoch. Život človeka je taký ako jeho cesty a všetky Božie cesty sú spravodlivé. Vyjadruje ich Boží zákon, lebo čítame: "Blahoslavení bezúhonní čo do svojej cesty, tí, ktorí chodia v zákone Hospodinovom. Blahoslavení, ktorí zachovávajú jeho svedectvá, ktorí ho hľadajú celým srdcom Tí pravda nerobia nepravosti, ale chodia po jeho cestách" (Ž 119,1-3). A jeho cesty sú o toľko vyššie ako cesty človeka, o koľko sú nebesia vyššie ako zem.

Človek môže mať Božiu spravodlivosť. Spasiteľ povedal svojim učeníkom: "Ale hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť" (Mt 6,33). Ale kde ho máme hľadať? V Kristovi, lebo Boh Ho urobil pre nás "múdrosťou i spravodlivosťou i posvätením i vykúpením" (1 Kor 1,30). V ňom sa môžeme stať Božou spravodlivosťou. Ale Božia spravodlivosť je Jeho život, preto nie je možné, aby sme mali Jeho spravodlivosť bez Jeho života. Tento život je v Kristovi, lebo Kristus je Boh a Boh bol v Kristovi, zmieriac svet so sebou. Jediný dokonale spravodlivý život prežitý na tejto zemi bol Kristov život. Len

Jeho život mohol odolať hriechu. "A viete, že sa on ukázal nato, aby sňal naše hriechy, a hriechu v ňom nieť" (1 J 3,5). Kristov život je Božia spravodlivosť. Ten máme hľadať.

Lenže človek nedokáže žiť Boží život, žiť ho dokáže len Boh sám. Bolo by nanajvýš trúfalé, aby si niekto myslel, že môže žiť Boží život. Ten sa musí zjavovať v človeku, ak má nejakú spravodlivosť, ale žiť ho musí sám Boh. Apoštol Pavel to vyjadruje takto: "S Kristom spolu ukrižovaný som a žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus, a to, čo teraz žijem v tele, vo viere Syna Božieho žijem, ktorý si ma zamiloval a vydal sám seba za mňa" (Gal 2,20).

Znovu si všimnite, ako ľahko sa môže človek postaviť nad Boha. Spravodlivosť je život, ba Boží život, preto je očividné, že ak človek tvrdí, že má v sebe život – že od prírody má v sebe princíp, ktorý nijako nemôže zomrieť – je to to isté, akoby povedal, že má v sebe spravodlivosť a teda znovu nepriamo tvrdí, že je Boh. Je to človek hriechu.

Presne tento názor bránil farizejom v prijatí Krista. Oni "dúfali v sebe, že sú spravodliví" (Lk 18,9). Vyznávali, že veria vo večný život a s týmto na zreteli skúmali Písma, ale Ježiš im smutne povedal: "Ale nechcete prísť ku mne, aby ste mali život" (J 5,40). Prečo k Nemu nechceli prísť, aby mali život? Lebo si mysleli, že ho majú sami v sebe. Lebo spravodlivosť je život. Kristus prišiel na túto zem s jediným zámerom: dať život ľuďom, lebo kvôli hriechu ho stratili. Dáva nám život a ten nám dáva Jeho spravodlivosť. Jediný dôvod, prečo niekto nepríde ku Kristovi je ten, že si myslí, že ho už má. Znovu opakujeme, že každý, kto tvrdí, že je možné mať večný život bez Krista, tvrdí tým, že bez Krista môžeme mať i spravodlivosť. Toto dvojce musí ísť spolu.

Prečítajme si niekoľko známych textov, aby sme si túto skutočnosť lepšie zapamätali. "Lebo tak miloval Boh svet, že svojho jednorodného Syna dal, aby nikto, kto verí v neho, nezahynul, ale mal večný život" (J 3,16). "Dal si mu moc nad každým telom, aby všetkým tým, ktorých si mu dal, dal večný život. A to je ten večný život, aby poznali teba, toho jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista" (J 17,2.3). "Amen, amen vám hovorím, že ak nebudete jesť tela Syna človeka a piť jeho krvi, nemáte v sebe života" (J 6,53). "Ako mňa poslal ten živý Otec, a ako ja žijem skrze Otca, tak i ten, kto mňa je, bude žiť skrze mňa" (J 6,57). Tento život v človeku je jedinou cestou spravodlivosti. Máme sa "stať spravodlivosťou Božou v ňom" (2 Kor 5,21).

Tento život nám patrí vierou, lebo spravodlivý bude žiť z viery. To neznamená, že ten život nie je skutočný, ale že získať sa dá len vierou. Tak ako sme ho prijali, musíme si ho aj uchovať. "A tak teda, ako ste prijali Krista Ježiša Pána, tak v ňom chodte" (Kol 2,6). Človek nemá tento život podľa svojho práva a vo vlastnej sile. Je to Boží život, nie ľudský. "A toto je to svedectvo, že nám Boh dal večný život, a ten život je v jeho Synovi. Ten, kto má Syna, má život; kto nemá Syna Božieho, nemá života" (1 J 5,11.12). Je to Ježišov život zjavený v smrteľnom tele (2 Kor 4,11).

Tento život je svetlom ľudí. "Potom im zase hovoril Ježiš a riekol: Ja som svetlo sveta. Ten, kto mňa nasleduje, nebude chodiť v tme, ale bude mať svetlo života" (J 8,12). Tento život je spravodlivosť, daná ľuďom tak bohato ako denné svetlo. Je hojná ako svetlo a je jej dosť pre všetkých. Pre svetlo je príznačné, že sa môže znásobovať. Jedna fakľa môže zapáliť tisíc ďalších a predsa bude mať stále toľko svetla ako na počiatku. Tak je to aj so svetlom Kristovho života. U Neho je žriedlo života. V hojnosti prichádza od Neho. Môže dať život každému človeku na svete, keby ho všetci chceli prijať a predsa mu z neho zostane stále toľko ako na začiatku. Môže žiť v plnosti v každom človeku. Každému, kto verí, je na úžitok celý Kristov život. Kristus nie je rozdelený.

Ten, kto sedí v tieni smrti, vrhanom hriechom, môže ho rozohnať, keď dovolí, aby dnu zažiarilo svetlo. To svetlo sa má v plnosti prejavíť v cirkvi pred koncom, takže Kristov život bude zjavený pred svetom tak jasne, ako keď bol Kristus osobne tu na zemi. Bude to zástava, okolo ktorej sa zhromaždia tisíce, tak ako v deň Letníc. Práve o tomto svetle Kristovho života hovorí prorok týmito slovami: "Povstaň a svieť, Jeruzaleme! Lebo prišlo tvoje svetlo a sláva Hospodinova vzišla nad tebou! Lebo hľa, tma pokryje zem a mrákava národy, ale nad tebou vzíde Hospodin ako slnko rána, a jeho sláva sa bude vidieť nad tebou. A národy pôjdu za tvojím svetlom a králi za bleskom, ktorý sa bude skvieť nad tebou" (Iz 60,1-3). Všetko toto, ba ešte oveľa viac, než môže vyjadriť pero neinšpirovaného človeka, nás učia jednoduché slová: "A Boh riekol: Nech je svetlo! A bolo svetlo."

2. deň: Oblaky sú prachom Jeho nôh

"A Boh riekol: Nech je obloha medzi vodami a nech delí vody od vôd! A Boh učinil oblohu a oddelil vody, ktoré sú pod oblohou, od vôd, ktoré sú nad oblohou. A bolo tak. A Boh nazval oblohu nebom" (1 Moj 1,6-8).

Pri prvom zamyslení sa zdá, akoby bolo dielo prvého dňa veľmi skromné, ale prvé myšlienky človeka o Božej práci sú vždy veľmi obmedzené. V tomto krátkom zázname nachádzame nádherné poučenia o nádeji a úteche. Práca vykonaná v tento deň sa v Biblii často spomína ako príklad náramnej Božej moci a ako pripomienka, že Božia moc je nádejou človeka.

Kniha Jób obsahuje niekoľko veľkolepých popisov Božej moci a majestáta. "Rozľahuje sever nad prázdnom; zavesil zem na ničom. Zaväzuje vody do svojich oblakov, a neroztrhne sa oblak pod nimi" (Jób 26,7.8). Koho kedy unaví pozorovanie rôznych tvarov oblakov? Ustavične vyvolávajú úžas. A vzápätí myšlienky o úžasnej moci, ktorú predstavujú. Len pomyslíte na obrovské množstvá vody, ktoré zadržávajú, aby ich vyllali na zem v stanovený čas! Lebo dážď prichádza na priamy osobný zásah Pánovej moci. Veda nám môže čiastočne povedať, aké podmienky musia byť splnené, kým začne pršať, a môže predpovedať dážď so značnou presnosťou, ale to nevyvracia skutočnosť, že dážď prikazuje sám Boh.

Človek zaznamenal veľa z Božieho pôsobenia a dá sa pozorovať ešte oveľa viac. A Boh chce, aby sme to robili. "Učinil svojim divom pamiatku" (Ž 111,4). Lenže pozorovať ich máme len s tým zámerom, aby sme v nich videli Jeho. Tí, čo pozorujú Božie stvorenia len na to, aby ich pripísali bohyni zvanej Príroda, akoby Boh samotný do toho nebol zapojený, nemajú zo štúdia žiadny ošoh. To, čo ľudia nazývajú prírodou, je jednoducho to, čo sa spozorovalo z Božích ciest. Nikdy nebola daná lepšia definícia, ako je táto: „Prírodné zákony sú Božie zvyky.“ Keď však človek vyčerpá všetku svoju zručnosť v pozorovaní a výpočtoch Božích ciest, ešte stále musí pamätať na to, že "to sú výbežky jeho ciest. A aký je to ešte len šepot toho, čo sme počuli o ňom! A hromu jeho hrdinskej sily kto porozumie?!" (Jób 26,14, R.V.). Nie je možné, aby smrteľný človek rozlúštil všetky cesty nekonečného Boha a preto je ľudská veda v najlepšom prípade veľmi obmedzená.

Povedali sme, že prší vďaka priamej, osobnej Pánovej moci. Prečítajme si nasledujúce: "Ale Hospodin je Boh pravdy, je živý Boh a večný Kráľ; pred jeho hnevom sa trasie zem a národy neznesú jeho zúrivého hnevu. Takto im poviete: Bohovia, ktorí neučinili nebies ani zeme, tí nech zahynú zo zeme a spod týchto nebies! Ty, ktorý činiš zem svojou silou, ktorý pevne staviaš okruh sveta svojou múdrosťou a svojim umom si rozťahol nebesia; keď vydáš hlas, povstane hučanie vôd na nebi, a pôsobíš to, aby vystupovali pary od konca zeme, činiš dažďu blesky a vyvodíš vietor zo svojich pokladov" (Jer 10,10-13, R.V.).

Čomu nás to má naučiť? Vždy moci Božieho slova. Nielen jednoduchej moci Pánovho slova, ale aj Božej múdrosti a moci, ktorou na nás dýcha to slovo spravodlivosti. Prečítajme si znovu z knihy Jób. 28. kapitola je jednou z najdokonalejších a najvznešenejších skladieb známych v akomkoľvek jazyku a z jej druhej časti citujeme tieto slová:

"A teda odkiaľže prichodí múdrosť? A kde je miesto rozumnosti? Pretože je skrytá pred očami každého živého, i pred nebeským vtáctvom je ukrytá. Zahynutie a smrť hovoria: Svojimi ušami sme počuli jej povest'. Sám Boh rozumie jej ceste a on pozná jej miesto. Lebo on zrie na všetky končiny zeme, vidí všade všetko pod všetkými nebesiami. Keď robil vetru váhu a meral vody mierou, robiac dažďu právo a cestu blesku hromov, vtedy ju videl a vyrozprával ju; pripravil ju i preskúmal ju. A človekovi riekol: Hľa, bázeň Pánova je múdrosť, a odstúpiť od zlého je rozumnosť" (Jób 28,20-28).

Žalmista nám vraví, že "zem je plná milosti Hospodinovej" (Ž 33,5). Boh si želá, aby sme sa zo všetkého v prírode poučili o ňom a Jeho láske. Boží služobníci v každom veku prijali niečo z týchto ponaučení. Najmä tí svätí muži, v ktorých pôsobil Boží Duch, aby vyslovovali Jeho slová, videli Boha

v Jeho dielach. Ale v týchto dňoch, rovnako ako za dní dávnych filozofov, ľudia vo svojej domnejšej múdrosti neradi ponechávajú Boha vo svojom poznaní a tak Ho zo svojich výpočtov vypustili. Príliš mnohí pri štúdiu pozemských a nebeských vecí namiesto toho, aby boli naplnení úžasom a chválou nad veľkou Božou mocou, ktorá je v nich zjavená, žasnú nad svojimi vlastnými prekvapujúcimi výsledkami, až kým nemajú takmer dojem, že oni stvorili veci, ktoré objavili. Zabúdajú na to, že tie veci existovali veky predtým, než sa oni narodili a takmer si predstavujú, že keď ich objavili, dali im vznik. O ľuďoch, ktorí napísali Bibliu, hovoria s opovrhľivou ľútosťou ako o takých, ktorí žili v horšej dobe než je naša, keď „veda“ neurobila žiadne objavy a ktorí boli dostatočne prostí na to, aby si mysleli, že tieto veci, ktoré vidíme a bez váhania vysvetľujeme, boli priamym Božím pôsobením. Nuž, je oveľa lepšie byť prostý, než mať kopu múdrosti, ktorá neprichádza od Boha, ani k Nemu nevedie.

Prečítajme si však slová toho, ktorý nebol žiadnym priemerným vedcom. Slová toho, nad ktorého múdrosťou žasol v jeho dobe celý svet. Muža, ktorému sám Boh povedal: *"Hľa, dal som ti múdre srdce a rozumné, takže nebolo tebe rovného pred tebou"* (1 Kr 3,12). Muža, o ktorom inšpirované Božie slovo vraví: *"Áno, bol múdrejší nad všetkých ľudí, nad Étana Ezrachitského, nad Hémana, nad Kalkola a nad Dardu, synov Macholových, a jeho meno sa roznieslo po všetkých národoch dookola. Hovoril tri tisíce prísloví, a jeho piesní bolo tisíc a päť. Hovoril o stromoch, od cedry, ktorá je na Libanone, až po yzop, ktorý rastie na múre, a hovoril o hovädách, o vtákoch a plazoch aj o rybách. A prichádzali zo všetkých národov, aby počuli múdrosť Šalamúnovu, od všetkých kráľov zeme, ktorí počuli o jeho múdrosti"* (1 Kr 4,31-34).

Vo svojich prísloviach hovorí veľa o podivuhodných Božích skutkoch a v jednom z nich poukazuje priamo na prácu vykonanú v druhý deň stvoriteľského týždňa a spája ju s Božím slovom, ktoré ju vykonalo. Teda: *"Kto vystúpil hore na nebesia i zostúpil? Kto zobral vietor do svojich hrsti? Kto zviazal vody do rúcha? Kto postavil všetky končiny zeme? Čo je jeho meno? A čo meno jeho syna, keď vieš? Každá reč Božia je čistá ako zlato, prečistené v ohni. On je štítom tým, ktorý sa utiekajú k nemu. Nepridaj k jeho slovám, aby ťa neskáral, a bol by si postihnutý v lži"* (Prísl 30,4-6).

Dážď, ktorý Boh zviazal v hustých oblakoch a ktorému Jeho hlas – ten istý hlas, ktorý dáva pokoj a spravodlivosť – káže padať na zem, je pre nás zárukou Božej ochoty odpustiť. Vypočujte si svätú trúfalosť proroka Izaiáša: *"Poznávame, Hospodine, svoju bezbožnosť, nepravosť svojich otcov, že sme hrešili proti tebe. Neopovrhni pre svoje meno, nezneucti trón svojej slávy! Rozpomeň sa, nezruš svojej zmluvy s nami! Či sú medzi márnosťami pohanov niektoré také, ktoré by dali dážď? Alebo či azda samy nebesia dávajú privaly? Či nie si to ty, Hospodine, náš Bože? Preto očakávame na teba, lebo ty činiš to všetko"* (Jer 14,20-22). Je to Pán, kto dáva dážď, preto budeme očakávať na Neho s dôverou, že nami nepohrdne, hoci sme hrozne zhešili, ale že kvôli svojmu vlastnému slovu prepáči našu nepravosť.

OBLAKY A DAŽDE MILOSTI

Tak ako sú mnohí ľudia vydesení, keď vidia mraky na oblohe, mnohí sa zbytočne znepokojujú kvôli oblakom, ktoré im vyvstávajú v mysli. Ako často sme počuli ľudí vraviť, že spoznali Pánovo požehnanie a radovali sa z neho, ale v poslednom čase sa objavili mraky a nemajú pokoja! Nuž, o oblakoch sa dá uvažovať všelijako.

Môžeme povedať, že oblaky sú veľmi nehmotná vec. Môže ich rozohnať slnko a pretože Slnko spravodlivosti svieta stále, nemusíme kráčať pod mrakmi pochybností. Existuje čosi také ako dostať sa nad oblaky a tí, ktorí mali tú skúsenosť, môžu dosvedčiť, že je to to najnádhernšie miesto. Nevieť si predstaviť slávnejšiu scénu, než aká sa otvorila môjmu zraku raz večer, keď som sa dlho pachtil hore východným svahom jedného pahorku. Na vrchol sme sa dostali tesne pred západom slnka a údolie na druhej strane bolo naplnené oblakmi, osvetlené nádherou zapadajúceho slnka. Nebol to len nádherný pohľad pre oči, ale i pôsobivé a nezabudnuteľné poučenie.

Ešte viac by sme mali pamätať na to, že keď sa objavia mraky, Boh prebýva uprostred nich. *"Hospodin kraľuje! Nech plesá zem! Nech sa radujú tie mnohé ostrovy! Oblak a mrákava je vokol neho;*

spravodlivosť a súd postatou jeho trónu" (Ž 97,1,2). Práve spomedzi oblakov bol v láske daný Boží zákon. A vieme, že "jeho prikázanie je večný život" (J 12,50). Áno, hoci sú mraky husté a temné, predsa sa budeme radowať, lebo je v nich Boh. "Z tmy si urobil skrýš, stan vôkol seba z vodného temna a z hustých oblakov vysokých" (Ž 18,12). Mrak, ktorý nám zastiera pohľad na Boha, je len ubezpečením o Jeho prítomnosti.

Z oblakov prichádza dážď, ktorý symbolizuje bezplatnú a hojnú Božiu milosť. Keď nás Boh vyzýva, aby sme si od Neho kúpili víno a mlieko, bez peňazí a bez ceny – aby sme prišli a našli hojnosť odpustenia – takto nás ubezpečuje: "Lebo ako prší dážď a padá sneh z neba a viacej sa ta nenavracia, ale napája zem a činí ju plodnou a úrodnou, takže vydáva semeno sejúcemu a chlieb jediacemu, tak bude moje slovo, ktoré vyjde z mojich úst; nenavráti sa ku mne prázdne, ale vykoná to, čo sa mi ľúbi, a podarí sa mu to, na čo ho pošlem" (Iz 55,10,11).

Tak ako nám má voda zviazaná v hustých mrakoch pripomínať obrovskú Božiu moc, pripomína nám aj Jeho evanjelium milosti, lebo ono je Božou mocou na spasenie. Evanjelium je dobrá správa o záchrane z hriechu a všetko, čo svedčí o Božej moci, hovorí nám o jeho moci dať nám spravodlivosť. "Dajte rosu, nebesia, zhora, a vysoké oblaky nech lejú spravodlivosť; nech sa roztvorí zem a nech plodia spasenie, a spravodlivosť nech vydá plody spolu! Ja Hospodin som to stvoril!" (Iz 45,8). Ten istý obraz použil aj prorok Hozeáš: "Sejte si na spravodlivosť, žniete podľa milosti, zorte si úhor! Ale je čas hľadať Hospodina, dokiaľ nepríde, a dá, aby vám pršala spravodlivosť" (Hoz 10,12).

Z moci prejavenej v oblakoch, ktoré dávajú zemi dážď, sa môžeme poučiť o moci tej milosti, ktorá navštívi tých, čo ju prijímajú, a prinesie "dažde požehnaní":

Ó, klaňajte sa Kráľovi slávnemu hore
v spevoch lásky Jeho vo vďakyplnom chóre
Náš štít a Obranca, Starodávny dní
Prebýva v nádhere, chválou opásaný.
Ó, oznámte Jeho moc, nech Jeho milosť znie
Svetlo má za rúcho a vesmír za prístrešie
Na vozoch hnevu v oblakoch hrmoce
po temnej ceste na krídlach víchrice.
Akú má starosť o svoje tvory!
Vo vzduchu dýcha, vo svetle horí
Dol prúdi z vrchov, údolím kráča
s' a rosa či dážď celých nás zmáča.

Krehké deti prachu, úplne bez sily
len v Teba dúfame vo svojom úsilí
Ty milosť pevná! Ver´ nájdeš svoj cieľ!
Náš Stvoriteľ, Obranca, Priateľ a Vykupiteľ!

DÚHA ZASLŮBENIA

Medzi dažďom a odpustením hriechov je užšie spojenie, než si mnohí uvedomujú. Keď Boh uzatvoril s Noachom zmluvu, že už nikdy nezničí svet potopou, povedal: "Toto bude znamením zmluvy, ktorú ja dávam medzi sebou a medzi vami a medzi každou živou dušou, ktorá je s vami, na večné pokolenia: svoju dúhu dávam na oblaku, a bude znamením zmluvy medzi mnou a medzi zemou, a bude, keď zaoblačím oblakom nad zemou, že sa ukáže dúha na oblaku a vtedy sa rozpamätám na svoju zmluvu, ktorá je medzi mnou a medzi vami ako i medzi každou živou dušou v každom tele, a nebude viacej vôd na potopu, aby skazila každé telo A dúha bude na oblaku, a budem ju vidieť, aby

som pamätal na večnú zmluvu medzi Bohom a medzi každou živou dušou v každom tele, ktoré je na zemi" (1 Moj 9,12-16).

Boh riekol: "Svoju dúhu dávam na oblaku." Dúha je v zvláštnom zmysle Božia, lebo obklopuje Jeho trón. Keď Ján na ostrove Patmos uzrel Boží trón v nebi, videl, že "dúha bola vokol trónu, na pohľad podobná smaragdu" (Zj 4,3). Aj prorok Ezechiel videl "videnia Božie". Videl "podobu trónu, na pohľad ako kameň zafír a na podobe trónu bola podoba na pohľad ako človek, na ňom zhora. A videl som niečo ako farbu žeravého kovu, niečo na pohľad ako oheň, čím bola obňatá dookola, od vidu jeho bedier a hore; a od vidu jeho bedier a dole som videl čosi na pohľad ako oheň, a ten na pohľad ako človek mal žiaru dookola. Na pohľad ako dúha, ktorá býva na oblaku v deň dažďa, taká bola na pohľad tá žiara dookola. To bol zjav podoby slávy Hospodinovej" (Ez 1,26-28).

Zisťujeme teda, že keď Boh kladie svoju dúhu na oblaky, dáva tam svoju vlastnú slávu, ktorá je okolo Jeho trónu. Je to dúha zaslúbenia, lebo dal svoje slovo a Jeho slovo je Jeho sláva. Tak to bolo, keď prorok Jeremiáš prosil o odpustenie pre Boží ľud. Povedal: "Nezneucti trón svojej slávy" (Jer 14,21). Keby Boh porušil svoje slovo, urobilo by to Jeho nádhernú dúhu nezmyselnou a pretože je zo slávy od Jeho trónu, potupilo by to trón Jeho slávy.

Z proroctva sa dozvedáme, že dúha na oblaku, ktorá je znamením nemennosti Božieho slova, nás nielenže ubezpečuje, že už nebude potopy, ale tiež o Božom milosrdenstve v odpustení hriechov. Boh svojmu ľudu hovorí: "Na malú chvíľku som ťa opustil a v prevelkom zľutovaní ťa zhromaždím; v záplave hnevu skryl som na chvíľu svoju tvár pred tebou a vo večnej milosti zľutujem sa nad tebou, hovorí tvoj vykupiteľ Hospodin. Lebo toto mi je ako pri vodách Noacha, keď som prisahal, že neprejdú viacej vody Noachove po zemi, tak som prisahal, že sa nerozhnevám na teba ani ťa nepokáram. Lebo vrchy ustúpia a brehy sa pohnú so svojho miesta, ale moja milosť neustúpi od teba a zmluva môjho pokoja sa nepohne, hovorí tvoj zľutovník Hospodin" (Iz 54,7-10).

Nech oblak hriechu nie je nikdy taký hustý a hrozivý. Svieta naň sláva Božieho milostivého slova a otvorí nášmu zraku dúhu zaslúbenia. A spomenieme si, že u Neho je odpustenie, že môžeme mať pred Ním bázeň. Tak nám môžu i tmavé oblaky, zatienujúce zem, priniesť potešujúcu zvesť.

*Bojazliví svätí, zodvihnite hlavy
Nedbajte na mrákavu, čo nad hlavou sa valí
Bo tie čierne mraky, to je milosť skrytá
v dažďoch požehnaní chce sa s vami zvítať.*

3. deň: Plnosť mora

"A Boh riekol: Nech sa zhromaždia vody pod nebom na jedno miesto a nech sa ukáže sušina! A bolo tak. A Boh nazval sušinu zemou a zhromaždenie vôd nazval morami. A Boh videl, že je to dobré" (1 Moj 1,9.10). Keď chcel Hospodin podľa záznamu v poslednej časti knihy Jób presvedčiť patriarchu o jeho slabosti a závislosti na Bohu, aby vedel, že spravodlivosť prichádza len od Neho, odvolal sa na toto zhromaždenie vôd a použil ho ako dôkaz. "A kto zatarasil dverami mora, keď sa vyrútilo, vyšlo zo života matky? Keď som rozložil oblak za jeho odev a mrákavu za jeho plienky? A keď som mu vydal svoj zákon a položil som závary a vráta a riekol som: Potiaľto prídeš a nie ďalej, a tu položia hať proti pýche tvojich vln!?" (Jób 38,8-11, R.V).

Keď žalmista hovorí o moci slova, ktorým Boh stvoril nebesia a zem, vraví: "Hromadí vody mora a stavia ich ako hať; dáva priepasti medzi poklady" (Ž 33,7). Bolo by dobré zbežne si tu všimnúť slová: "A bolo tak," ktoré uzatvárajú záznam každého nového kroku v stvorení. Boh riekol: "Nech je" a "bolo tak." Stačilo Jeho obyčajné slovo. Pamätajme, že toto je slovo, ktoré sa skrze evanjelium káže nám. Jeho moc sa nikdy nezmenšila – je schopné zachrániť práve tak ako dokázalo tvoriť.

Nie je možné, aby niekto, kto trochu pozná Pána, stál pri mori bez toho, aby mu pripomenulo veľkú moc Stvoriteľa. A predsa mnohí deň čo deň hľadajú na more a nikdy ani nepomyslia na Jeho Tvorcu, ba otvorene sa mu stavajú na odpor. Takým Pán hovorí: "Nože počujte toto, bláznivý ľud, ktorý nemá srdca, aby rozumel! Majú oči, ale nevidia; majú uši, ale nečujú. Či azda mňa sa nebudete báť? hovorí Hospodin. Či pred mojou tvárou sa nebudete triasť? Ktorý som položil moru piesok za hranicu večným ustanovením, a neprekročí ho! Síce sa dmú, ale nezvládu a hučia jeho vlny, ale ho neprekročia" (Jer 5,21.22).

Lenže Pán nám nepripomína svoju veľkú moc, ktorá kladie hranice moru, takže ich neprekročí so zúrivou prudkosťou, aby nás vystrašil. Nie. Robí to preto, aby sme Mu dôverovali. Dokonalá viera a láska zaháňa strach. Božia moc nad morom nám tak ukazuje na Jeho vernosť. "Hospodine, Bože Zástupov! Kto je ako ty, mocný Hospode? A čo ako tvoja pravda, ktorá je vôkol teba? Ty panuješ nad dutým mora; keď sa dvíhajú jeho vlny, ty ich krotíš" (Ž 89,9.10). Evanjeliá nám dávajú príklad tejto vernosti. "A riekol im toho dňa, keď už bol večer: Prejdime na druhú stranu! A zanechajúc zástup, vzali ho so sebou tak, ako bol na lodi. A boli s ním aj iné lode. Vtedy povstala veľiká búrka od vetra a vlny sa tak vallili do lode, že sa až naplňala. A on bol v záloďi a spal na poduške. A zobudili ho a povedali mu: Učiteľu, či nedbáš, že hynieme? A prebudiac sa pokarhal vietor a povedal moru: Mlč, umlkní! A prestal vietor, a nastalo veľké ticho. A povedal im: Čo ste takí bojzliví? Či ešte nemáte viery? A veľmi sa báli a hovorili jeden druhému: Ktože je tento, že ho i vietor i more poslúchajú?!" (Mk 4,35-41).

Bol to len prejav pôvodnej tvorivej moci. Ten, ktorý stvoril nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, si nad tým všetkým ponecháva plnú moc. V slovách "Mlč, umlkní!" počujeme ten istý hlas, ktorý povedal: "Nech sa zhromaždia vody pod nebom na jedno miesto." A toto je slovo, ktorým sa nám káže evanjelium. Tak sa máme z Božej moci nad morom, ktoré je Jeho, lebo ho stvoril, poučiť o Jeho moci nad vlnami sváru, ktoré sa vzdúvajú v ľudských srdciach.

Lebo rozbúrené more predstavuje bezbožných. "Ale bezbožní budú ako rozbúrené more, keď sa nemôže upokojiť, ktorého vody vymietajú bahno a blato" (Iz 57,20). Kristus je náš pokoj. Slovo, ktoré vyslovil na Galilejskom mori v tú noc, hovorí i nám. "Chcem počuť, čo hovorí silný Boh Hospodin. Lebo isteže hovorí pokoj svojmu ľudu a svojim svätým, len aby sa zase nenavracali k bláznovstvu" (Ž 85,9). Istotne je tu útecha pre tých, ktorí dlho márne zápasili s divokými vášňami.

Božia moc nad morom je nielen symbolom Jeho moci, zachraňujúcej ľudí pred prílivom hriechu, ale tiež zárukou a istotou ich konečného úplného vyslobodenia. Tiež ukazuje moc, s akou Boh odeje kázanie evanjelia v poslednom zápase pred Jeho druhým príchodom. Prečítajte si nasledujúce dušu rozrušujúce slová:

"Prebud' sa, prebud', odej sa silou, rameno Hospodinovo! Prebud' sa ako za dávnych dní, za pokolení dávnych vekov! Či nie si to ty, ktoré si rozdrtilo pyšný Egypt, smrteľne ranilo draka? Či nie si to ty, ktoré si vysušilo more, vody veľkej priepasti, ktoré si obrátilo hlbiny mora na cestu, aby prešli vykúpení? A tak sa navrátia vyprostení Hospodinovi a prídu na Sion s prespevaním, a večná radosť bude na ich hlave, dosiahnu veselosť a radosť, zármutok a úpenie utečú. Ja, ja som ten, ktorý vás teším! Ktože si ty, že sa bojíš mizerného človeka, ktorý zomrie, a syna človeka, ktorý bude ta daný, aby bol ako tráva? A zabúdaš na Hospodina, ktorý ťa učinil, ktorý roztrhol nebesia a založil zem, a vždycky sa strachuješ, každý deň, prchkosti toho, ktorý sužuje, hneď ako sa pripravuje hubiť? Ale kdeže je prchkosť toho, ktorý sužuje? Zohnutý zajatý bude rýchle rozpútaný a nezomrie súc hodený do jamy, ani nebude mať nedostatku svojho chleba. Lebo veď ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý búrim more, takže hučia jeho vlny. Hospodin Zástupov jeho meno! A vložil som svoje slová do tvojich úst a prikryl som ťa tŕňou svojej ruky, aby som zasadil nebesia a založil zem a povedal Sionu: Ty si môj ľud!" (Iz 51,9-16).

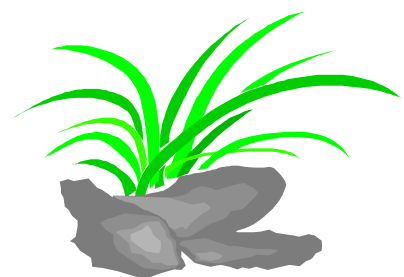
Určite skutočnosť, že "Jeho je more, a on ho učinil" (Ž 95,5) a že On "zmeral vody svojou hrst'ou" (Iz 40,12) postačí pre kohokoľvek z Jeho ľudu ako základ dôvery v Neho, či už ide o vyslobodenie z nebezpečenstva, víťaziacu milosť alebo pomoc pri vykonávaní diela, ku ktorému ich povolal.

Kristus v búrke

*Búrka na polnočných vodách. Šíra obloha
 Ohyba sa hromom. Oblak na oblaku
 Ťažko sa potáca v temnote ako rubáš
 otriasaný akýmsi varovným duchom zhora
 a hrozná nebeská hradba. Mohutná vlna
 zmieta sa pod jej tieňom, ako trúfalé
 dvíhania sa obra z hrobu,
 ktorý ho predčasne pripútal k svojej chladnej
 a bezútešnej hrudi. Hľa, teraz sa stretávajú
 - búrka a dvíhajúca sa vlna, pozdĺž ktorej obrvy
 chveje sa blesk zo svojho hustého košiara.
 A je to desivé. Cesta
 stúpa do neba a hromy burácajú
 ako odpoveď démonov z čiernych
 puklín surovej búrky – zívajúcich nad
 divými vlnami v ich mučení. Počuj! krik
 mocného muža v nebezpečení preráža
 búrenie vôd a oblohy;
 keď sa prenajatý čln v jednom okamihu vyplaví na dohľad
 na vysokých vlnách, s hromovým oblakom
 uzatvárajúcim sa okolo neho ako plášť.
 Zastal na zmietajúcej sa palube. Jeho postava
 zviditeľnená bleskom a jeho obočie
 neprikryté pred búrkou
 hovorilo o triumfe, človeku neznámom
 - o moci neodvodenej a veľkej. "Pokoj, utíš sa."
 Veľké vlny Ho počuli a hrmotný hlas búrky
 prešiel stonajúc do ticha v Jeho vôli;
 a tmavé mraky, kde ešte žiaril blesk
 a skrýval sa hrom, odváľali sa preč
 až kým nezostala ani stopa po búrke,
 zmeniac sa na hrebeňoch vetra
 na pokojných pútnikov, krásnych a veselých.
 Strašný Vládca búrky! Ty, pred
 ktorého prítomnosťou sa skláňa rozpútaná búrka;
 ktorému sa koria vlny pri pobreží
 ríše mnohých ostrovov! Ak postava
 z krehkého prachu pod Tvojím okom môže žiadať
 Tvoju nekonečnú pozornosť, ó, vdýchni
 búrke a temnote ľudskej duše to isté
 ticho a pokoj a pokoru, ktoré prišli
 na rozbúrené vody, kam šiel Tvoj hlas
 – služobník pokoja – aby zvíťazil v Tvojom mene.
 (raná báseň od J. G. Whittiera)*

POUČENIE Z TRÁVY

"A Boh riekol: Nech vydá zem sviežu trávu, bylinu, vydávajúcu semä, ovocný strom, rodiaci ovocie podľa svojho

druhu, v ktorom bude jeho semä, na zemi. A bolo tak. A zem vydala sviežu trávu, bylinu, vydávajúcu semä podľa svojho druhu, a všelijaký strom, rodiaci ovocie, v ktorom bolo jeho semä, podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré" (1 Moj 1,11.12).

Boh povedal: "Nech je" a bolo tak. "Povedal, a stalo sa; prikázal a postavilo sa." A to slovo žije a prebýva naveky. Nikdy nestráca nič zo svojho života a sily. Plynutie času nezmenšuje jeho moc. Slovo, ktoré stvorilo všetko, všetko i udržiava. Príkaz "nech vydá zem sviežu trávu" teda ešte stále spôsobuje, že zem vydáva trávu, byliny a stromy. Keby účinok toho slova ustal hneď po jeho vyslovení, viac trávy by už nebolo. Tráva, ktorá vzišla, by prestala existovať. A najmä keď pád človeka priviedol kliatbu na zem a smrť prišla nielen k človeku, ale tiež k zvieratám a rastlinám, keby to slovo, ktoré vyviedlo trávu na počiatku, nebolo v plnej sile, zem by sa rýchlo stala neplodnou púšťou. Lenže to slovo stále žije a preto je naša zem odetá trávou a hojnosťou ovocia ako potravu pre človeka.

Toto nie je púha teória, ale praktický fakt. Niečo také bežné ako rast trávy v nás už nevzbudzuje úžas a myslíme si, že rastie jednoducho sama od seba bez nejakého Božieho zákroku. Skutočne, väčšina ľudí si myslí, že je to pod Božiu dôstojnosť, aby venoval pozornosť takej maličkosti ako je rast trávy. Práve preto tak málo ľuďom prakticky osoží ich vyznávaná viera v Boha. Predstavujú si Ho ako kohosi vzdialeného, kto je taký zaneprázdnený vlastnými štátnymi záležitosťami, že nemá čas starať sa o detaily vo svojom kráľovstve. Zabúdajú, že je zvláštnou Božou prácou starať sa o svoje stvorenia, od najväčších po najmenšie. Zabúdajú, že Jeho veľkosť spočíva v Jeho schopnosti riadiť obrovské záležitosti a súčasne si všímať najmenšie detaily.

Satana veľmi teší, keď ľudia považujú Boha za takého, ktorý sa nezaťažuje ich malými záležitosťami. Presne toto obvinenie vznáša proti Bohu a ľudia ho prijali len na základe jeho vnuknutia. Nechajme bokom otázku evolúcie v jej najextrémnejšej fáze a uvažujme chvíľu o veľmi bežnej predstave, že Boh na počiatku skutočne uviedol vesmír do pohybu, ale potom obdaril hmotu určitým množstvom sily a podrobil ju určitým presným zákonom, takže všetko by malo bežať naveky podobne ako hodiny, ktoré boli natiiahnuté a ponechané samy na seba. S akou dôverou sa môže modliť ten, kto zastáva tento názor? Čo asi očakáva, že prijme? Nečudo, že ľudia sa sťažujú na nevypočutie svojich modlitieb. Boh, ktorého uctievať, je príliš ďaleko na to, aby počul ich modlitby a príliš ľahostajný či príliš pevne vymedzený zákonmi, ktoré ustanovil, než aby kvôli nim zakročil, keby mal vypočuť. Taký boh nie je Bohom Biblie.

Nie je to banalita, že „najnovšie vedecké závery“ viedli toľkých, čo vyznávajú, že veria Biblii k tomu, aby pozmenili svoje názory na príbeh stvorenia. Kedysi ľudia verili, že Biblia myslí vážne to, čo vraví. Ľudia, v ktorých mocne pôsobil Boh, takže priviedli k obráteniu tisíce ľudí, boli ľudia viery. Verili v tú božskú moc, ktorá stvorila nebesia i zem a v slovo, ktoré udržiava aj maličkosti. Ich viera a praktická aplikácia faktu, že Boh žije a že všetko je v Jeho moci a pod Jeho bezprostrednou kontrolou, ich posilňovala v boji s ťažkosťami a nebezpečenstvami. Bola zdrojom ich sily a tajomstvom ich úspechu.

Ako sa to však zmenilo! Len zriedka nájdeme kazateľa evanjelia, ktorý by sa odvážil riskovať svoje dobré meno a vyjadriť vieru v doslovnosť príbehu stvorenia z prvej kapitoly knihy Genesis. Boja sa, aby si o nich nemysleli, že sú „staromódní“. Kiežby bolo v týchto nebezpečných časoch viac ľudí ochotných byť staromódnymi, ľudí, ktorí by sa nebáli byť pre Krista považovaní za bláznov.

Keď sa ľudia začali báť veriť Pánovmu slovu, aby sa nedostali do sporu s tou filozofiou, ktorá je len dedičstvom, odkázaným zo starovekého pohanstva, moc slova sa otvorene nezjavovala. Dostala príliš málo príležitostí. Kresťania sa modlia o oživenie náboženstva. Keby len oživil viera v jednoduché Božie slovo a uznali ho ako živé a ako zdroj všetkého života a moci, náboženstvo by ožilo. Nech sa káže evanjelium: nie s ľudskou múdrosťou, ale slovami, ktoré učí Duch Svätý. Nech je predkladané ako živé, účinné Božie slovo a ľudia uveria a bude vidieť jeho mocné pôsobenie v tých, ktorí veria (1 Tes 2,13).

Niet istejšej cesty, ako podkopať evanjelium a obrať ho o jeho moc ako nahradit' jednoduché Božie slovo učeniami „vedy, mylne tak nazvanej“. Boh bol vyhostený do tyla a považujú ho za vzdialeného. Takže hoci aj mnohí prijímajú evanjelium, ktoré sa im káže a úprimne si želajú byť

zachránení z hriechu, evolúcia, hoci v ňu vedome neveria, tak otupila ostrie viery, že nie sú schopní priblížiť sa k Pánovi, chodiť a hovoriť s Ním a urobiť ho účinným činiteľom v každej záležitosti života.

Všimnime si však niektoré jednoduché fakty, ktoré ospravedlnia toho, ktorý i v tejto vedeckej dobe verí, že Pánovo slovo, ktoré na počiatku povedalo: "*Nech vydá zem sviežu trávu*" stále pôsobí, aby zem vydávala trávu. Kto nepozoroval, ako spod zeme raší jemné steblo trávy alebo kukurice? Neprešli ste občas okolo kukuričného poľa a nevšimli ste si stebielko, ako si napriek ťažkým hrudám zeme razí cestu na povrch? Či ste nevideli kus navršenej spečenej zeme vyzdvihnutej dohora a keď ste sa pozreli, čo je pod ním, videli ste, že ju drží maličká špirálka, taká útla, že keď ju uvoľníte z jej postavenia, nedokáže podopierať vlastnú váhu? To steblo je ešte sotva sfarbené a je len čímsi viac než vodou, pretože ak ste ho rozpučili v prstoch, sotva vám na ruke zostalo niečo iné ako vlhkosť. A predsa táto maličká rastlinka odtláčala zospodu hrudu zeme desaťtisíckrát ťažšiu ako ona sama.

Odkiaľ pochádza tá sila? Je to čosi obsiahnuté v tráve? Skúste to a pozrite sa. Zoberte plne vyrastené steblo trávy. Nájdite hrudku zeme, menšiu než polovica tej, ktorá bola odtlačená pri razení cesty zospodu na povrch a položte ju na trávu. Aký je výsledok? Povie vám to každý. Tráva je pritlačená k zemi. Sama od seba nemá silu. Skúste to znovu. Vezmite to steblo, ktoré sa tlačí dohora spod hrudy a vyberte ho zo zeme. Z prstov vám ovisne cez bok dlane. Nedokáže stáť vzpriamene. Sotva si spomeniete na niečo slabšie. A predsa len pred pár okamihmi stálo vzpriamene a nieslo bremeno nekonečne ťažšie ako je samo. Je to zázrak, ktorý sa koná stovky miliónov-krát každý rok a predsa niektorí tvrdia, že doba zázrakov sa pominula.

Povie nejaký vedec, čo je zdrojom tej úžasnej moci, zjavenej v tráve alebo v prasknutí tvrdej škrupiny broskyňovej kôstky, spôsobenom malým klíčkom v nej? Je tam čosi, čo neodhalí žiaden mikroskop, ba ani chemická analýza. Vidíme prejav sily, ale nie silu samotnú. Skeptici sa môžu ironicky usmievať, ak chcú, ale my spokojne veríme, že tá moc nie je nič iné ako moc Božieho slova. Slovo Pánovo na počiatku povedalo: "*Nech vydá zem sviežu trávu*" a Jeho moc pôsobí, že tráva raší napriek hrudám zeme. V tráve niet sily, ale tento slabý nástroj zjavuje človeku veľkú Božiu moc. Každý, kto chce, sa z toho môže poučiť.

Povedal som, že spokojne veríme, že v steblo trávy sa zjavuje Božia moc? Nie, nielen spokojne, ale sa tešíme, že môžeme rozoznať Božiu moc v maličkostiach. Vidíme v tom ubezpečenie, že Boh môže pre nás urobiť "*nesmierne viac než prosíme alebo rozumieme, podľa moci ktorá pôsobí v nás*" (Ef 3,20). Lebo tá istá moc, ktorá pôsobí v poľnej tráve, pôsobí aj v človeku, ktorý vkladá svoju nádej v Pána. "*Každé telo je tráva*" (Iz 40,6). Človek je taký slabý a krehký ako tráva, sám od seba nemá absolútne žiadnu moc, a predsa dokáže všetko urobiť skrze Krista, ktorý ho posilňuje. Spomeňme si znovu na „hlasové obrázky“. Videli sme, že hlas človeka dokáže vytvoriť **podoby** živých vecí. Ale Boží hlas tvorí živé veci **samotné**. Tráva, stromy a myriády podôb ovocia a kvetov nielenže poslušne rastú na Pánov príkaz, ale sú tiež viditeľným prejavom Jeho hlasu. V prírode vidíme Boží hlas a to je základom našej dôvery v to slovo, keď ho čítame v Písme. Nebola to náhoda, že 11. kapitola listu Židom, ktorá zaznamenáva niektoré z veľkých skutkov vykonaných slabými ľuďmi skrze jednoduchú vieru v Božie slovo, sa začína vyhlásením, že "*vierou rozumieme, že sú svety ustrojené slovom Božím*" (Žid 11,3). Ľudia sa môžu usmievať, aký prostý je

*úbohý Indián, ktorého neškolená myseľ
vidí Boha v oblakoch a počuje vo vetre,*

ale lepšia je tá "neškolená myseľ" ako myseľ naplnená "*naučením, ktoré vedie k tomu, aby si zabľúdl od slov známosti*" (Pr 19,27).

Tak ako kedysi učeníkom, aj nám Kristus hovorí: "*Nie vy ste si mňa vyvolili, ale ja som si vás vyvolil a ustanovil som vás, aby ste vy išli a niesli ovocie, a vaše ovocie aby zostávalo*" (J 15,16). Ale ako máme prinášať ovocie? Tou istou mocou, ktorá pôsobí rast ovocia v prírode na zemi. To slovo, ktoré povedalo: "*Nech vydá zem sviežu trávu, bylinu, vydávajúcu semä, ovocný strom, rodiaci ovocie,*" a ktorého moc vidíme zjavenú v tráve a stromoch, nám hovorí: "*Rod'te ovocie*" a ak sa chceme tomu

slovu poddávať tak ako nemé stvorenie, ovocie bude práve také hojné. Ale všimnite si, že to ovocie má byť na Božiu slávu. *"Tým je oslávený môj Otec, aby ste niesli mnoho ovocia"* (J 15,8). Keby moc prinášať ovocie bola v nás, nebolo by to nič na Božiu slávu. Ale každé ovocie, ktoré prinesieme, je na Božiu slávu, lebo moc je všetka od Neho. Tak ako tráva, aj my sme len bezmocné nástroje, skrze ktoré Boh zjavuje svoju moc.

Boží príkaz znie: *"Ale rastíte v milosti a známosti nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista"* (2 Pt 3,18). Ale ako máme rásť? Tak ako rastie semeno v zemi. Počujte Kristove slová: *"S kráľovstvom Božím je to tak, ako keby človek hodil semä na zem a spával by a vstával vodne i v noci, a semä by vzchádzalo a rástlo, že sám nevie ako"* (Mk 4,26.27). Možno nevieme, ako v nás vyraší dobré semeno Božieho slova, aby prinieslo ovocie, ale na tom nezáleží. *"Boh mu dáva telo ako sa Mu zapáčilo."* Našou úlohou je poddať sa Božiemu správcovi a Jeho úlohou dať rásť a dokonalé ovocie.

Rast bylín sa v Písme znovu a znovu používa ako príklad kresťanského rastu. Apoštol Pavel hovorí: *"Ste Božou rolou"* (1 Kor 3,9) alebo oráčinou. Tak Pán vraví: *"Duch Pána Hospodina je na mne, pretože ma pomazal Hospodin, aby som zvestoval pokorným evanjelium; poslal ma obviazať skrušených srdcom, vyhlásiť zajatým slobodu a väzňom otvorenie žalára, a vyhlásiť rok milosti Hospodinov a deň pomsty nášho Boha, potešiť všetkých zarmútených, obrátiť pozor na zarmútených Siona, dať im okrasu namiesto popola, oleja veselosti namiesto smútku, odev chvály namiesto ducha malomyselnosti. A budú ich volať dubmi spravodlivosti, sadením Hospodinovým, aby bol oslávený"* (Iz 61,1-3).

Majte na pamäti, že celé je to od Pána. My sme Jeho obrábaná pôda. My sme jeho sadenice, aby On mohol byť oslávený. Ale všimnime si ďalej, ako sa tá podobnosť s rastom bylín uskutočňuje. Pozrime sa, ako je záchrana z hriechu – život spravodlivosti – skutočne ako keď hodíte semeno na zem.

"Preveľmi sa radujem v Hospodinovi, moja duša plesá v mojom Bohu, lebo ma obliekol do rúcha spásy, odial ma plášťom spravodlivosti; som ako ženich, ktorý si kňazsky zdobí hlavu stuhami, a ako nevesta, ktorá sa kráši svojimi ozdobami. Lebo ako zem vydáva svoju rastlinu a ako záhrada ženie to, čo bolo do nej zasiaté, tak Pán Hospodin spôsobí to, aby vzišla spravodlivosť a chvála pred všetkými národmi" (Iz 61,10.11).

Je to úžasné, čo Boh môže urobiť, ak Mu to dovolíme. Nieкто hovorí: "Ak je taký mocný, prečo si nepresadí svoje napriek nám?" Jednoducho preto, že Jeho moc je mocou lásky – a tá nepoužíva násilie. Boh chce, aby bol každý vo vesmíre spokojný a tak všetkým dáva právo dokonalej slobody rozhodovania, čo chcú. Povie im relatívnu hodnotu vecí a prosí ich, aby si vybrali to, čo je dobré, ale ak je nieкто odhodlaný mať to, čo je zlé, dovolí mu to. Vo svojom kráľovstve chce mať slobodných ľudí, nie otrokov a väzňov. Takými by boli, keby ich nútil byť spasenými proti ich vôli. Chce poddaných, ktorým môže dôverovať v ktorejkoľvek časti vesmíru, ale keby mal niekoho nútiť k spásu, stále by musel používať silu, aby ho v kráľovstve udržal. Kristus prišiel hlásať vyslobodenie zajatcom a nezamýšľa vydať ich porobe.

Ak chce nieкто spásu, nech je akokoľvek malý a slabý či bezvýznamný v očiach sveta, hoci ho nepovažujú za nič viac ako trávu, po ktorej šliapu, Boh s Ním môže urobiť zázraky. Ak Boh takto odieva poľnú trávu, ktorá dnes je a zajtra ju hodia do pece, o čo viac odeje mocou ľudí, ktorých stvoril na svoj vlastný obraz, ak sa Mu poddajú! Zaslúbenie, že nás odeje, sa netýka len tela. *"Život je viac ako pokrm a telo ako odev"* (Mt 6,25). Ak nám dáva to, čo je menej dôležité, istotne nám dá aj to, čo je nekonečne cenné. Zaslúbenie, že oveľa viac odeje nás ako trávu sa teda vzťahuje aj na rúcho spásy a spravodlivosti, ktorým máme byť odetí. Tá moc, ktorá tak podivuhodne pôsobí v nepatrnom steblo trávy, bude ešte mocnejšie pôsobiť v človeku, ktorý dôveruje Pánovi.

"Povážte poľné ľalie, ako rastú" (Mt 6,28). Povedal som, že je to napísané na naše povzbudenie v raste v milosti. Tak ako ony rastú, musíme aj my. Prečítajme si niekoľko inšpirovaných slov, ktoré jasne ukazujú, že rast ľalie je iba príkladom kresťanského rastu v milosti: *"Navráťte sa, Izraelu, cele k Hospodinovi, svojmu Bohu, lebo si klesol pre svoju nepravosť. Vezmite si so sebou slová pokánia a navráťte sa k Hospodinovi, povedzte mu: Odpusti všetku nepravosť a vezmi dobré, a za*

pokojné obeti budeme obetovať juncov, svoje rty. Assúr nás nezachráni, nepôjdeme na koňoch, ani nepovieme viacej dielu svojich rúk: Náš Boh; lebo len v tebe nájde zľutovanie sirota" (Hoz 14,1-3). Pán tu nepochybne hovorí o hriechu a spravodlivosti. Hovorí svojmu ľudu, ktorý od Neho odišiel, aby sa vrátil. Hovorí im, čo majú po návrate povedať. Všimnite si, že to majú byť slová, že už viac nebudú dôverovať v dielo svojich rúk. Ich skutky nemajú byť z nich, ale vykonané v Bohu. Takto ubezpečuje tých, čo sa k nemu takto vrátia: "Uzdravím ich odvrátenie, budem ich milovať dobrovoľne, lebo môj hnev sa odvráti od neho. Budem Izraelovi ako rosa, bude kvitnúť ako ľalia a zapustí svoje korene ako Libanon. Jeho mládniky sa rozídu a jeho nádhera bude ako nádhera olivy, a jeho vôňa bude ako vôňa Libanonu. Tí, ktorí sedia v jeho tôni, sa navrátia; oživia obilie a sami budú kvitnúť ako vinič, ktorého pamiatka je ako pamiatka vína z Libanonu" (Hoz 14,4-7).

Lenže to nie je všetko. Boží ľud je Jeho vinicou, výhonkom jeho sadby, aby bol On oslávený. A oslávený nebude, keby boli z nedostatku osobnej pozornosti zničení. Preto ich uistuje o svojej ustavičnej starostlivosti: *"Toho dňa povedia: Vinica, ktorá rodí tuhé víno výborné! Ospevujte ju! Sám ja, Hospodín, ju budem pozorovať, každú chvíľu ju budem zvlažovať; aby ju nenavštívilo niečo zlé; v noci i vodne ju budem pozorovať. Nemám proti nej hnevu. Kto mi dá nejaký trň či bodliak, aby sa pustil so mnou do boja? Postúpil by som proti tomu a spálil by som to razom. Alebo radšej nech sa chopí mojej pevnosti a učíní so mnou pokoj, áno, nech učíní so mnou pokoj! Vo dňoch, ktoré prídu, zakorení Jákoba; pučať a kvitnúť bude Izrael a tvár okruhu sveta bude plná plodů" (Iz 27,2-6).*

Načo tento obraz ďalej rozvíjať? Nevyčerpali by sme Písmo, keby sme sa o to pokúsili. Jediným zámerom tohto spisu je viesť čitateľa k osobnému pozornému štúdiu Písma, aby si ho osvojil ako živé slovo živého Boha, ktoré mocne pôsobí vo veriacom. Neodháňajte Pána, ale nech vaša viera dokáže, že je blízko, ako prítomná pomoc v súžení. On je blízky Boh, nie vzdialený, a nič Mu nie je príťažké. Svoju lásku a moc vpísal do celého stvorenia a chce sa nám prihovárať prostredníctvom vecí, ktorí stvoril. V ňom všetko trvá. To isté slovo, ktoré stvorilo vesmír, ktoré povedalo zemi: "Vydaj trávu," sa nám prihovára v slovách Božieho zákona. Ale Jeho zákon nie je ťažký, neživý výnos, ktorý sa slabí smrteľníci márne snažia dodržiavať, zatiaľ čo Boh ich pozoruje prísny okom, pripravený vyčítať im a potrestať ich za zlyhanie, ale my *"vieme, že jeho prikázanie je večný život" (J 12,50).* To slovo, ktoré nám hovorí: *"Milovať budeš Hospodina tvojho Boha celým svojím srdcom a svojho blížneho ako seba samého,"* šíri tú lásku našich srdciach, tak ako Božie slovo prináša ovocie v rastline. Potom môžeme spievať:

*Aké láskavé sú Božie prikázania!
 Aké milé Jeho nariadenia!
 Podťe, vložte svoje bremená na Pána,
 A dôverujte Jeho ustavičnej opatere
 Pod jeho pozorným dohľadom
 Jeho svätí bezpečne prebývajú
 Tá ruka, ktorá nesie celú prírodu
 Dobře postráži Jeho deti
 Prečo by mala táto úzkostlivá tiaž
 dláviť tvoju unavenú myseľ?
 Ponáhľaj sa k trónu svojho Nebeského Otca
 A nájdi ľúbezné osvieženie
 Jeho dobrota je osvedčená
 V každý úspešný deň
 Zložím svoje bremeno k Jeho nohám
 A odnesiem si pieseň*

4. deň: Nebeská klenba – dielo Jeho rúk

V žiadnej časti Božieho stvorenia nenájdeme úžasnejšie poučenie o evanjeliu ako v nebesiach. Už sme videli, že nebeské telesá hlásajú evanjelium, hoci nehovoria artikulovanou rečou. Keď apoštol Pavel uviedol, že všetci neposlúchli evanjelium, dodáva, že viera prichádza z počutia a počutie skrze slovo Božie a potom sa pýta: "Ale hovorím: Či ozaj nepočuli?" Nepočuli čo? Evanjelium, samozrejme. A potom si na svoju otázku odpovedá a vraví: "Áno," a dokazuje to citovaním slov žalmistu o nebesiach: "Ich zvuk sa rozniesol po celej zemi a ich slová do končín obývanej zeme" (Rim 10,15-18). Nebesá preto doširoka a mocne hlásajú evanjelium. Všimnime si tu niekoľko bodov z toho slova, aby sme odtiaľ mohli pohotovejšie čítať jazyk nebies:

"Nebesia rozprávajú slávu silného Boha, a dielo jeho rúk oznamuje obloha" (Ž 19,1). Dajte si k tomu vyhlásenie o človeku: "Lebo sme jeho dielom, stvorení v Kristu Ježišovi nato, aby sme konali dobré skutky, ktoré Boh vopred pripravil, aby sme v nich chodili" (Ef 2,10). Pre nás a pre nebesia je použitý ten istý jazyk. Oboje je dielom Jeho rúk a oboje je stvorené v Kristovi, pod podmienkou, že sa Mu poddáme. Sme stvorení na dobré skutky, ktorými máme osláviť nášho nebeského Otca. Ak ich konáme, tak ako nebo hlásame Božiu slávu.

Nebesia si konajú prácu, ktorú im Boh určil. Robia to preto, že sú dokonale poddané Jeho vôli. Ak sme Mu teda tiež tak poddaní, budeme robiť prácu, ktorú nám určil. A tá Ho oslávi, lebo ju koná On v nás. Všimnite si, že Boh tieto skutky dopredu pripravil, aby sme v nich chodili. Kristus hovorí o tom, kto činí pravdu, že vychádza na svetlo, "aby sa ukázali jeho skutky, že sú vykonané v Bohu." Tie skutky robí sám Boh, inak by neboli spravodlivosťou Božou. Aj práca nebies je Jeho prácou, a keď sa Jeho vôli poddáme tak dobrovoľne ako od prírody oni, budeme hlásať Božiu slávu tak dokonale ako oni, hoci zrovna tak nedokážeme vydať artikulovaný zvuk.

Nebesá sú zárukou Božej vernosti: "Na veky budem spievať o rôznej milosti Hospodinovej; od pokolenia do pokolenia budem oznamovať tvoju pravdu svojimi ústami, Pane! Lebo som povedal: Milosť sa bude budovať na veky. A čo do nebies, na nich upevníš svoju pravdu" (Ž 89,2.3). Existencia nebies je zárukou, že Boh nezabudol na svoje zaslúbenie milosrdenstva človeku. 31. kapitola proroka Jeremiáša je plná "prenesmierne veľkých a vzácných zaslúbení" Božích a okamžite po zaslúbení Jeho ľudu, že "odpustím ich nepravosť a na ich hriech viacej nespomeniem" nasleduje toto: "Takto hovorí Hospodin, ktorý dáva slnko za svetlo vo dne, ustanovenia mesiaca a hviezd za svetlo v noci, ktorý búri more, takže hučia jeho vlny, a ktorého meno je Hospodin Zástupov: Akže uhnú tieto ustanovenia pred mojej tváre, hovorí Hospodin, vtedy prestane aj semä Izraelovo byť národom pred mojou tvárou po všetky dni" (Jer 31,34-36). Kým si slnko, mesiac a hviezdy pravidelne plnia svoju stanovenú úlohu, synovia človeka môžu nájsť milosrdenstvo u Pána. Dotiaľ môžu prichádzať k Nemu a nájsť odpustenie, pokoj a spravodlivosť.

BOŽIA PRÍSAHA

Je tam ešte viac. "Lebo keď dával Boh Abrahámovi zaslúbenie, keďže nemal na koho iného väčšieho prisahať, prisahal sám na seba." Bola to prisaha na potvrdenie zaslúbenia, ktoré bolo samotné nemenné. A čo viac, to zaslúbenie bolo potvrdené v Kristovi. Prečítajme si, čo je o tej prisaha povedané: "A preto, že Boh chcel zvrchovane ukázať dedičom zaslúbenia nezmeniteľnosť svojej rady, vložil do toho prisahu, aby sme dvoma nezmeniteľnými vecami, zaslúbením Božím a jeho prisahou, v ktorých je nemožné Bohu oklamať, mali silné potešenie, my, ktorí sme unikli, uchopiť nádej, ktorá leží

pred nami, ktorú máme sťa kotvu duše, bezpečnú a pevnú, a ktorá vchádza do vnútra za oponu, kde ako predbehúň vošiel za nás Ježiš, stanúc sa veľkňazom podľa poriadku Melchizedekovho až na veky" (Žid 6,13.17-20).

Všimnite si dve veci: po prvé, táto prísaha a zaslúbenie boli dané kvôli nám. Abrahám nepotreboval, aby Boh potvrdil zaslúbenie prísahou, lebo dokonale ukázal, že verí jednoduchému Pánovmu slovu. Boh však prisahal, aby sa posilnila naša viera v Jeho slovo. Po druhé, prísaha a zaslúbenie sa vzťahujú na odpustenie hriechov a všetky požehnania, ktoré pre nás zabezpečil Kristus ako náš Veľkňaz. Sú nám na útechu a povzbudenie, keď sa utiekame ku Kristovi. Preto keď k Nemu prichádzame po milosrdenstvo a milosť na pomoc v čase potreby, Božie zaslúbenie podložené Božou prísahou nás vopred uisťuje, že dostaneme to, o čo prosíme. Nože sa zastavme a chvíľku premýšľajme, čo to znamená.

Božia prísaha je skutočne zaručenie sa Jeho vlastnou existenciou. Prisahal sám na seba. Vyhlásil tým, že by prišiel o život, keby Jeho zaslúbenie zlyhalo. Ono je také trvalé ako On sám. Tak ako je Boh "od večnosti do večnosti," tak "milosť Hospodinova trvá od vekov až na veky nad tými, ktorí sa ho boja" (Ž 103,17). Otec a Syn sú jedno. V Božom záväzku sa teda zaväzuje Kristus. Ale "v ňom je stvorené všetko, všetko, čo je v nebesiach i čo je na zemi, viditeľné i neviditeľné, buď tróny buď panstvá buď kniežatstvá buď vrchnosti, to všetko je stvorené skrze neho a cieľom neho, a on je predto všetkým, a všetko v ňom povstalo a stojí" (Kol 1,16.17). Všetko udržiava "slovom svojej moci" (Žid 1,3).

Od existencie Boha závisí existencia nebies a zeme. On sa však zaručil svojou vlastnou existenciou, že Jeho zaslúbenia sa naplnia. Preto jestvovanie nebies, ba celého vesmíru závisí od splnenia Božích zaslúbení, daných veriacemu hriešnikovi. Keby jeden jediný hriešnik, hocako nehodný alebo bezvýznamný, prišiel k Pánovi a úprimne žiadal odpustenie a svätosť a nedostal by ich, v tom okamihu by sa celý vesmír stal chaotickým a prestal by jestvovať. Ale slnko, mesiac a hviezdy si stále udržiavajú svoje miesta na nebi ako dôkaz toho, že Boh nikdy nesklamal ani jedného človeka, ktorý Mu dôveroval, a ako záruka, že jeho milosrdenstvo nezlyhá. Jeho vernosť je preto na nebesiach. Keby sme dovolili slnku, mesiacu a hviezdám, aby nám to povedali vždy, keď ich vidíme, žili by sme lepšími životmi a sklúčenosť by bola pre nás neznámym pojmom.

BOH JE SLNKO

"Lebo Hospodin Boh je slnkom a štítom" (Ž 84,12). Tak ako slnko osvetľuje a zohrieva zem, tak je Pán Svetlom ľudí a hreje ich svojou milosťou. Všetko teplo a svetlo, ktoré zem prijíma v akejkoľvek podobe, pochádza zo slnka. Svetlo, ktoré nám pomáha nájsť v noci cestu preplnenými ulicami mesta alebo čítať vo svojej študovni, pochádza zo slnka. Tak je to aj s veselými plamienkami z dreva či žeravých uhlíkov, ktoré v bezútešnej zime ohrievajú naše domovy. Všetko teplo pochádza zo slnka.

Slnko dáva svetlo a svetlo je život. Ako sa rastliny obracajú za slnkom! Kto ešte nevidel bylinku rastúcu v tmavej pivnici? Jej život je slabučký. V temnote je takmer mŕtva. Urobte však otvor, ktorým zažiarí svetlo, a okamžite ožije. Začne rásť v smere svetla. Bez svetla, ktoré slnko vysiela na zem, by nebolo života v rastlinách ani v zvieratách.

Lenže život znamená rásť. Svetlo slnka prináša život rastlinám a dáva im rásť. Ako rastú, ukladajú v sebe slnečné svetlo a teplo. Tie rastliny, ktoré rastú veľmi rýchlo, ktoré zo semienka dozrejú za niekoľko týždňov či mesiacov, majú v sebe len málo tepla. Nehodia sa ako palivo. Ale masívny dub, ktorý rastie storočia, tak pomaly, že z roka na rok si nevšimnete rozdiel v jeho veľkosti – ukladá obrovské množstvo slnečného tepla. Iné stromy rastú ešte pomalšie a hromadia viac tepla.

Tieto dreviny sa dostali do zeme a v priebehu stáročí sa premenili na uhlie. Potom sa použili ako palivo a dávajú nám teplo zo slnka, ktoré sa v nich uložilo. Z uhlia dostaneme viac tepla ako z priamych slnečných lúčov, pretože v ňom je sústredené ich teplo z mnohých rokov.

Čím je slnko pre zem a rastlinstvo, tým je Boh pre svoj ľud. "Hospodin Boh je slnkom." Tak ako slnko dáva svojím svetlom telesný život rastlinám, tak Boh dáva duchovný život – jediný skutočný život – svojmu ľudu. Kristov život je svetlom sveta. Tak ako dub ukladá teplo slnka, tak ten, kto žije v Božom

svetle, hromadí v sebe svetlo, ktoré je Jeho životom. To svetlo a život, ktoré sú životom a rastom kresťana, majú byť dané na osvietenie a ohriatie druhých.

Niekoľko by mohol povedať, že keby sme podobnosť aplikovali doslova, znamenalo by to, že kresťan, ktorý rastie najpomalšie, by vydával najviac Božieho života. Nezabúdajme však, že spravodlivý z viery bude žiť. Kresťanský život sa nemeria rokmi, ale prejavom vernosti. Čím viac viery, čiže pokory a dôvery, tým viac Božieho života sa privlastní a tým viac ho bude odovzdaného druhým, lebo Boží život sa nedá skryť.

MILOSTĚ A SLÁVA

Znovu citujeme: *"Lebo Hospodin Boh je slnkom a štítom. Lúbeznosť a slávu udieľa Hospodin"* (Ž 84,12). Načo nám Pán hovorí o sláve? Čo o nej vieme? Máme ju pred sebou každý deň. *"Nebesia rozprávajú slávu silného Boha, a dielo jeho rúk oznamuje obloha"* (Ž 19,2). Ešte jasnejšie to vyjadruje žalmista: *"Hospodine, náš Pane, aké slávne je tvoje meno na celej zemi, ktorý si dal svoje veličenstvo na nebesiach"* (Ž 8,2). Nebesá hlásajú Božiu slávu nielen preto, že konajú Jeho vôľu, ale preto, že sú Jeho slávou odeté. Sláva slnka, svietiaceho v plnej sile, je len odleskom Pánovej slávy. Tá sláva, v ktorej prebýva Boh – svetlo, ku ktorému sa nemôže priblížiť žiadny človek – je čiastočne zjavená v nebeskej klenbe. Tak teda doslova platí, že Kristus, veľký Stvoriteľ, je Svetlom sveta.

Lenže milosť a sláva sú si rovné a vzájomne zameniteľné. Čítame, že Kristus je odleskom Božej slávy. Podľa *Revised Version* je to *"žiara Jeho slávy."* *"Ale jednému každému z nás je daná milosť podľa miery daru Kristovho"* (Ef 4,7). On je *"plný milosti a pravdy"* a *"z Jeho plnosti sme všetci vzali, a to milosť za milosť"* (J 1,14.16). Je preto očividné, že miera milosti a slávy je rovnaká. Keď Boh dáva milosť, je to podľa bohatstva Jeho slávy. A keď dáva slávu, je to podľa bohatstva Jeho milosti. Ukážeme si to ešte jasnejšie.

V Božej sláve je moc. Kristus bol vzkriesený z mŕtvych *"slávou Otca"* (Rim 6,4). Inšpirovaná modlitba za nás znie, aby sme boli *"zmocňovaní každou mocou podľa sily jeho slávy"* (Kol 1,11). Nebesá nám zjavujú, čo je to za moc. Je to moc, ktorá ich udržava na ich miestach. Je to moc, ktorú uplatňujú nad zemou, moc, ktorou je udržiavaný všetok život. Keď vidíme slávu slnka alebo nebies posiatych hviezdami a mesiac v splne, môžeme si pripomenúť, že vo svojej nádhere hlásajú Božiu slávu a preto hovoria o plnosti a moci Jeho milosti, ktorá sa na nás hojne rozlieva skrze Ježiša Krista, nášho Spasiteľa.

Božia sláva je Jeho dobrota. Apoštol nám hovorí, že *"všetci zhrešili a nemajú Božiu slávu"* (Rim 3,23). Dobro si všimnite, že ľudia nemajú Božiu slávu preto, že zhrešili. Keby sa tak nestalo, mali by ju. Je teda zrejme, že Božia dobrota je Jeho sláva. Ľudia sú spasení v dôsledku Božej dobroty. Apoštol vyhlasuje, že práve ona vedie ľudí k pokániu (Rim 2,4). A žalmista hovorí: *"Aké veľké a mnohé je tvoje dobré, ktoré si ukryl pre tých, ktorí sa ťa boja, to, čo si učinil pre tých, ktorí sa utiekajú k tebe, pred synmi človeka"* (Ž 31,20). Práve túto Jeho dobrotu alebo spravodlivosť máme hľadať a tá je daná na každého veriaceho a do neho. Z Božej dobroty sa zrodil plán spásy a v nej sa dokonáva celé dielo vykúpenia. Ale *"milosťou ste spasení."* Božia milosť je preto jednoducho zjavením Božej dobroty ľuďom a Jeho dobrota je Jeho sláva. Preto sú Božia milosť a sláva v skutočnosti totožné.

"Hospodin dá milosť a slávu." Kedy? Je to milosť teraz a sláva potom? Nie. Tým, ktorí ho prijímajú, dáva teraz oboje. Slávu dáva teraz v podobe milosti a milosť potom v podobe slávy. Vypočujme si slová Krista, ktorý je odleskom Božej slávy, keď sa modlil k Otcovi: *"A teraz ma osláv ty, Otče, sám u seba slávou, ktorú som mal u teba, prv ako bol svet."* O svojich učeníkoch (nielen o dvanástich, ale o všetkých, ktorí v Neho uveria skrze ich slovo) povedal: *"A slávu, ktorú si mi dal, dal som ja im"* (J 17,5.22). Tá sláva je teda naša, ak ju chceme mať.

Keď Kristus prišiel na túto zem, Jeho skutočná prirodzenosť sa väčšine tých, ktorí Ho videli, nezjavila. Pre nich bol len obyčajný človek. *"Prišiel do svojho vlastného, a jeho vlastní ho neprijali"* (J 1,11). A predsa bol Božím Synom. Tak je to aj s tými, ktorí skrze Neho prijali synovstvo. *"Vidzte, jakú lásku nám dal Otec – aby sme sa volali deťmi Božími, a sme nimi! Preto nás svet nezná, pretože jeho"*

nepoznal. Milovaní, teraz sme deťmi Božími, a ešte sa neukázalo, čo budeme. Ale vieme, že keď sa ukáže, budeme jemu podobní, lebo ho budeme vidieť tak, ako je" (1 J 3,1.2).

Zhodujú sa s tým aj slová apoštola Pavla: "Lebo naše občianstvo je v nebesiach, odkiaľ i Spasiteľa očakávame. Pána Ježiša Krista, ktorý premení telo nášho poníženia, aby bolo podobným telu jeho slávy podľa pôsobenia, ktorým si môže aj podriaadiť všetky veci" (Fil 3,20.21).

Pamätajte na Kristove slová, že dal svojim učeníkom slávu, ktorú Mu dal Otec. Raz ju bolo vidno na Kristovi, keď s Ním boli traja učeníci na Vrchu premenenia. Tá istá sláva bude naša, keď príde, hoci sa ešte neukazuje. Jas Jeho slávy bol počas Jeho pobytu na zemi zahalený a je to tak aj s tými, v ktorých prebýva. Ničmenej existuje a čaká iba na príchod Pánov, aby sa zjavila. A apoštol znovu hovorí: "Sám ten Duch spolu svedčí s naším duchom, že sme deťmi Božími. A ak deťmi, teda aj dedičmi, dedičmi Božími a spoludedičmi Kristovými; akže spolu trpíme, aby sme aj spolu boli oslávení. Lebo tak súdím, že utrpenia terajšieho času nie sú hodné, aby boli prirovnané k budúcej sláve, ktorá má byť zjavená na nás" (Rim 8,16-18). Všimnite si: tá sláva sa má zjaviť v nás. Sláva tam bude po celý čas v podobe Božej milosti a keď sa On ukáže, zjaví sa.

Objavuje sa to aj v týchto slovách: "Predurčiac nás k synovstvu skrze Ježiša Krista cieľom neho podľa ľúbosti svojej vôle na chválu slávy svojej milosti, ktorou nás omilostil v tom Milovanom" (Ef 1,5.6). Pánova milosť má teda slávu. Je to sláva.

Vzájomnú zameniteľnosť, či skôr totožnosť milosti a slávy ďalej ukazujú tieto slová: "Ale Boh súc bohatý v milosrdenstve pre mnohú svoju lásku, ktorou nás zamiloval aj keď sme boli mŕtvi v previneniach, spolu nás oživil s Kristom – milosťou ste spasení - a spolu vzkriesil a spolu posadil v ponebeských oblastiach v Kristu Ježišovi, aby v nasledujúcich vekoch ukázal nesmierne bohatstvo svojej milosti dobrotou na nás v Kristu Ježišovi" (Ef 2,4-7).

Čiže tak ako je nám v súčasnosti daná Božia sláva v podobe milosti – podľa bohatstva Jeho slávy – aby sme boli na chválu slávy Jeho milosti, tak v nadchádzajúcich vekoch, keď spravodlivosť sa bude "skvieť ako slnko v kráľovstve svojho Otca" (Mt 13,43), "jas oblohy" (Dan 12,3), ktorou budú odetí, iba ukáže bohatstvo Jeho milosti, ktorou boli spasení. Sláva hviezd, v ktorej budú žiariť na veky vekov, bude iba vyžarovaním milosti, ktorou boli – prebývaním Krista – naplnení vo svojom smrteľnom živote.

Všímajme si to ešte ďalej. Dozvedeli sme sa, že Božia dobrota je Jeho sláva a že nás svojou dobrotou odieva. Prečítajme si ďalší dôkaz, že v súčasnej dobe dostávame slávu od Boha: "No, my všetci s odostretou tvárou vzhládajúc sa v sláve Pánovej sťa v zrkadle meníme sa na ten istý obraz, od slávy v slávu, ako od Duchu Pánovho" (2 Kor 3,18).

Je tu narážka na Mojžišovu tvár, keď ľudu oznamoval Božie slová. Hovoril s Bohom tvárou v tvár, ako človek so svojím priateľom, a jeho vlastná tvár bola oslávená slávou z Božej tváre. Tak máme my odrážať Božiu slávu. Ale tak ako Mojžiš "nevedel o tom, že sa skveje koža jeho tváre" (2 Moj 34,29), tak ten, kto postupuje od slávy k sláve vo svetle Pánovom, si sám nebude uvedomovať tú premenu.

Vzhľadom na premieňajúcu moc Božej slávy, aké bohaté je požehnanie vyslovené nad Izraelcami: "Nech ťa požehná Hospodin a nech ťa ostríha. Nech dá Hospodin svietiť na teba svojej tvári a nech ti je milostivý. Nech pozdvihne Hospodin na teba svoju tvár a nech ti dá pokoj" (4 Moj 6,24-26).

Preto "blahoslavený ľud, ktorý ti vie radostne pokrikovať, Hospodine, tí, ktorí chodia vo svetle tvojej tváre! Plesať budú v tvojom mene každého dňa a vyvýšia sa tvojou spravodlivosťou. Lebo ty si ozdobou ich sily" (Ž 89,16-18).

Tvoja sláva plní nebo, Pane,
preplnená je ňou Zem
V plnosti to prijmi z mojej dlane
že na slávu Ti spievať chcem.
V choráloch Ti v nebi chvála zneje;
sotva chválu zeme prehluší
Svätý, Svätý, Svätý! srdce rozochveje,

Hospodin zástupov, Boh Najvyšší!
Drahý Ježiš život, slávu núka
žiari v nebi, náš Pán života
Jeho úsmev vyžaruje zdnuká
svojich svätých pevná potecha.
Ako splatiť dlh za lásku Tvoju?
Prijmi, prosím naspäť lásku moju.
Haleluja! Haleluja!
Haleluja! Amen.

Kráľu slávy, večná Tvoja vláda
večná je i Tvoja koruna
Tvoja láska každého z nás hľadá
každého chceš prijať za syna.
Šťastní sme pre milostivý dar
že uzrieme raz Tvoju drahú tvár!
Haleluja! Haleluja!
Haleluja! Amen.

Urychlí svoj príchod, Spasiteľu,
nebo a zem keď sa rozplynú
na ceste tam k nebeskému cieľu
slzy a plač navždy pominú.
Na zlatú harfu budeme Ti hrať
Sláva, sláva, Kráľu, pevný hrad!
Haleluja! Haleluja!
Haleluja! Amen.

5. deň: Vtáky, ryby a zvieratá

"A Boh riekol: Nech sa hemžia vody hemživými tvory, živou dušou, a vtáctvo nech lieta nad zemou, na tvári nebeskej oblohy. A Boh riekol: Nech vydá zem živú dušu podľa jej druhu: hovädá a plazy a zemskej zver podľa jej druhu! A bolo tak. A Boh učinil zemskej zver podľa jej druhu i hovädá podľa ich druhu i všelijaký zemeplaz podľa jeho druhu. A Boh videl, že je to dobré" (1 Moj 1,20.24.25).

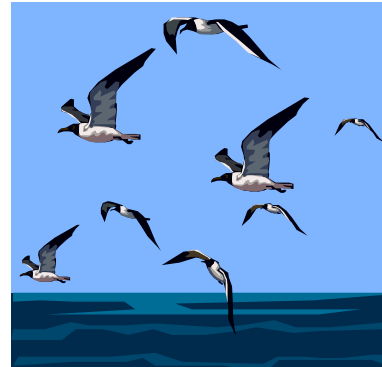
Všetko toto bolo napísané nám na poučenie. Živé tvory okolo nás i nemá príroda nás majú poučiť o Bohu a Jeho láske.

„Ale nože sa opýtaj hoci hovädá, a poučí ťa, a nebeského vtáka, a oznámi ti, alebo hovor zemi, a poučí ťa, a budú ti o tom rozprávať ryby mora. Ktoré zo všetkého toho by nevedelo, že to učinila ruka Hospodinova?! V ktorého ruke je duša každého toho, čo je živé, ako i duch každého tela človeka" (Jób 12,7-10).

Nižšie formy stvorenia sú nám poučením o Božej starostlivosti o všetky jeho stvorenia a ubezpečujú nás, že keď sa Boh tak stará o tie najponíženejšie, oveľa viac sa postará o človeka, ktorého stvoril na svoj vlastný obraz a postavil ho nad dielo svojich rúk. Spasiteľ povedal: "Či sa nepredávajú dva vrabce za groš? Ale ani jeden z nich nepadne na zem bez vášho Otca" (Mt 10,29). Ešte dôraznejšie: "Či nepredávajú päť vrabčiekov za dva groše? A ani jeden z nich nie je zabudnutý pred Bohom. Ale aj vlasy vašej hlavy sú všetky spočítané. Nebojte sa teda! Vy ste drahší nad mnoho vrabcov" (Lk 12,6.7).

Pán hovorí: "Pozrite na nebeské vtáctvo, že nesejú ani nežnú ani nezhromažďujú do stodôl, a váš nebeský Otec ich živí! A či ich vy o veľa neprevyšujete?" (Mt 6,26). Božia starostlivosť o vtákov je nám uistením, že sa stará i o nás. A tak ako oni nemárnia čas úzkostlivými myšlienkami a trápením, o čo menej máme my. Boh sa o ľudí istotne postará o toľko lepšie než o vtákov, o koľko je cena človeka väčšia ako ich cena.

Ibaže Božia starostlivosť o vtákov nás neubezpečuje len o tom, že naplní naše telesné potreby. Život je viac než chlieb. Božia starostlivosť nás uisťuje o naplnení všetkých našich potrieb "podľa Jeho bohatstva v sláve" (Fil 4,19). Ten, čo sa stará o najmenšie, nezabudne na najväčšie. Božia starostlivosť o potreby najmenšieho z Jeho stvorenia by nám mala byť útechou, keď sa objavíme pred trónom milosti, aby sme žiadali milosrdenstvo a milosť na pomoc v čase potreby. Tu je naše oprávnenie: „Milostivý a ľútostivý je Hospodin, dlho zhovievajúci a veľkej milosti Hospodin je dobrý všetkým a jeho zľutovania nado všetky jeho skutky. Oslavovať ťa budú, Hospodine, všetky tvoje skutky, a tvoji svätí ti budú dobrorečiči. Vravieť budú o sláve tvojho kráľovstva a hovoriť o tvojej hrdinskej sile. To všetko nato, aby oznámili synom človeka jeho hrdinskú silu a slávu nádhery jeho kráľovstva. Tvoje kráľovstvo je kráľovstvom všetkých vekov a tvoje panovanie nad jedným každým pokolením. Hospodin podopiera všetkých padajúcich a narovnáva všetkých zohnutých. Oči všetkých hľadajú v nádeji k tebe, a ty im dávaš ich pokrm na jeho čas. Otváraš svoju ruku a nasycuješ každý živočuch svojou dobrotivosťou. Hospodin je spravodlivý vo všetkých svojich cestách a svätý vo všetkých svojich skutkoch. Hospodin je

blízky všetkým, ktorí ho vzývajú, všetkým, ktorí ho vzývajú v pravde. Činí vôľu tých, ktorí sa ho boja, čuje ich krik a pomáha im“ (Ž 145,8-19)

Keď sa Boh aj stará o všetky svoje stvorenia, takže sú sytené z Jeho otvorenej ruky, neznamená to, že majú ticho sedieť a čakať, kedy im jedlo padne do úst. Dáva pokrm všetkým a očakáva, že si ho vezmú. „Všetko to tvorstvo očakáva na teba, aby si im dal pokrm, keď tomu čas. Keď im dávaš, zbierajú; keď otváraš svoju ruku, sýtia sa dobrým“ (Ž 104,27.28)

Vtáky poletujú a zbierajú to, čo im Pán poskytol. Nedosvedčuje to však, že by to nedostávali z Božej ruky. Práve tak keď si človek dorába živobytie prácou, nie je to znamením, že ho nedostáva priamo od Pána. Človek v skutočnosti závisí od Boha, aby mu dal každodenný chlieb, tak ako vtáky s potravou. Keby nebolo Božej prozreteľnej starostlivosti, nebolo by čo zbierať, ani schopnosti človeka zhromažďovať. „A keď budeš jesť a nasýtiš sa, budeš dobrorečiť Hospodínovi, svojmu Bohu, na tej krásnej zemi dobrej, ktorú ti dal. Vystrihaj sa, aby si nezabudol na Hospodina, svojho Boha, takže by si neostríhal jeho prikázania, jeho súdy a jeho ustanovenia, ktoré ti ja prikazujem dnes! Aby snád, keď budeš jesť a nasýtiš sa a vystavíš si krásne domy a budeš bývať... aby sa nepovyšilo tvoje srdce, a zabudol by si na Hospodina, svojho Boha... lebo by si povedal vo svojom srdci: Moja sila a vláda mojej ruky mi zadovážila toto bohatstvo. Ale budeš pamätať na Hospodina, svojho Boha, lebo on je ten, ktorý ti dáva silu, aby si nadobudol bohatstvo“ (5 Moj 8,10-18).

Z telesného sa máme poučiť o duchovnom. Boh dal človeku všetky potrebné duchovné požehnanie – a viac, než si uvedomuje. „Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal každým požehnaním duchovným v ponebeských oblastiach v Kristovi“ (Ef 1,3). Jeden človek, ktorému citovali tento text, sa raz spýtal: „Ak je to tak, prečo nemám všetky duchovné požehnanie? Prečo mi tak veľa chýba a tak málo ma teší kresťanský život?“ Tu je odpoveď: „Čo by ste povedali o človeku, ktorý by prišiel k vášmu domu vyhladovaný na smrť, vy by ste mu obložili stôl tým najlepším, čo doma máte, a on stále zalamuje ruky a stoná: 'Ach, som taký hladný, keby som tak mal niečo na jedenie!' Povedali by ste mu, že ak je hladný, je to jeho chyba, lebo mu bolo veľa dané, musí len vziať a jesť. To, že ešte stále hladuje, nie je dôkazom toho, že ste mu nedali všetko, čo potrebuje. Tak je to aj s milostivými Božími darmi. Dal vám všetky duchovné požehnanie a ak vám chýbajú, je to preto, že neberiete to, čo tak hojne zadovážil.“

Ten človek trval na tom, že to nie je dostačujúci príklad, lebo – ako povedal: „Ten žobrák môže vidieť jedlo pred sebou na stole, ale ja Božie požehnanie nevidím.“ Pravda, nevidíme ich, ale môžeme si nimi byť istejší než keby sme ich videli. Božie slovo nás ubezpečuje, že nám boli dané a o tom sa nedá pochybovať. Oči nás klamú, ale Pánovo slovo nikdy. „Veci, ktoré sa vidia, sú dočasné; ale tie, ktoré sa nevidia, sú večné“ (2 Kor 4,18). Božie slovo robí takými veci, ktoré predtým neexistovali. Preto si môžeme byť istí, že všetko, čo potrebujeme pre tento i budúci život nám bolo zdarma dané, len si to musíme privlastniť.

6. deň: Čo je človek?

„Keď vidím tvoje nebesia, dielo tvojich prstov, mesiac a hviezdy, ktoré si postavil, myslím si: Čo je smrteľný človek, že pamätáš na neho, a syn človeka, že ho navštevuješ?“ (Ž 8,4.5). Tak hovoril žalmista a tak to musí cítiť každý, kto správne vníma Božie diela. Je bežné, aby mali ľudia vysokú mienku o sebe samých a o svojich zásluhách, o to viac, keď zabúdajú na svoju závislosť od Boha. Človeku je prirodzené cítiť sa nezávislým od Boha v domnení, že sa dokáže o seba postarať a pokračovať vo svojej existencii.

Posun v ľudskom zmýšľaní príhodne popisuje historik. O starovekých filozofoch hovorí, že pri vznešenom skúmaní ľudskej

prírodnosti "ich rozum bol často vedený ich predstavami a tie zase ich márnivosťou. Keď sa samolúbo pozerali na rozsah svojich vlastných duševných schopností, keď precvičovali rôzne schopnosti pamäti, predstavivosti a úsudku v tých najhlbších úvahách alebo najdôležitejších prácach, a keď premýšľali o túžbe po sláve, ktorá ich prenášala do budúcich vekov, ďaleko za hranice smrti a hrobu, neboli ochotní nerozlišovať medzi sebou a poľnými zvieratami alebo predpokladať, že by bytosť, dôstojnosť ktorej úprimne obdivovali, mohla byť obmedzená na jedno miesto na zemi a na niekoľko rokov trvania" (Decline and Fall, kap. XV, odst. 18).

Presne tak ich popisuje apoštol Pavel: "Pretože poznajúc Boha neoslavovali ho ako Boha ani mu neďakovali, ale zmárniveli vo svojich myšlienkach, a zatemnilo sa ich nerozumné srdce, hovoriac o sebe, že sú múdri, stali sa bláznami a zamenili slávu neporušiteľného Boha za podobnosť obrazu porušiteľného človeka i vtákov i štvornohých tvorov i zemeplazov." Ich pýcha a márnomyseľnosť boli také, že "neuznávali za hodné a potrebné mať Boha v pravej známosti" (Rim 1,21-23, 28).

Úplne inakšie je stanovisko toho, kto je skutočne múdry. Kráľ Dávid tiež skúmal ľudskú povahu, ale z úplne iného hľadiska. Túžil vedieť, čo by o Ňom povedal Boh: "Moje srdce sa rozpálilo v mojom vnútri, a keď som rozmýšľal, zanietil sa vo mne oheň; vravel som svojím jazykom a riekol som: Daj mi znáť, ó, Hospodine, môj koniec, a aký je výmer mojich dní, aby som vedel, ako rýchle sa pominiem. A hľa, dal si mi dni na šír niekoľko dlaní, a môj vek je pred tebou ako nič. Áno, všetko je márnosť, i každý človek, čo i ako pevne stojí" (Ž 39,4-6).

A keď uvažoval o jame, ktorú si pohania vykopali sami pre seba a do ktorej klesli, a ako sa chvastali proti Bohu, modlil sa: "Pusti na nich strach, ó, Hospodine, aby vedeli národy, že sú iba biednymi smrteľníkmi" (Ž 9,20). Len pomyslíte! "Iba smrteľníkmi!" Národy sa chvastali tým, že sú ľudia a považovali sa za oprávnených úplne sa vzdať Boha, ale Božie slovo hovorí, že sú len ľudia. Človek sám osebe nie je nič, ak mu Boh nedá príležitosť a moc.

Nože sa na chvíľku zastavme a prečítajme si, čo hovorí Písmo o pôvode človeka: "A Boh riekol: Učiniť človeka na svoj obraz a podľa svojej podoby, a nech vládnu nad morskými rybami a nad nebeským vtáctvom a nad hovädami a nad celou zemou a nad každým plazom, ktorý sa plazí na zemi. A Boh stvoril človeka na svoj obraz, na obraz Boží ho stvoril, mužské a ženské pohlavie ich stvoril" (1 Moj 1,26,27). "A Hospodin Boh utvoril Adama, človeka, vezmúc prach zo zeme a vdýchol do jeho nozdier dych života, a človek sa stal živou dušou" (1 Moj 2,7).

Tak ako zvieratá bol vzatý zo zeme. Je len "prach a popol". Vôbec sa nemôže chvastať, ani len nad zvieratá, ktoré mu boli podrobené, lebo je to len mocou Boha, ktorý dokáže z tej istej hliny stvoriť nádobu na česť a jednu na potupu, že je od nich odlišný. Zem je zdroj, z ktorého pochádzajú všetky stvorenia. "Všetko povstalo z prachu a všetko sa navráti do prachu" (Kaz 3,20). Po smrti a rozklade sa prach kniežata nedá rozoznať od prachu chudáka, dokonca ani od prachu jeho psa. Ak nakoniec nezdieľa osud zvierat a neupadne do zabudnutia, je to len vďaka tomu, že bol dostatočne pokorný, aby prijal múdrosť od Boha, lebo "človek v sláve, ak tomu nerozumie, podobný je hovädám, ktoré hynú" (Ž 49,21). "Ach, prečo by mal byť duch smrteľníka pyšný?"

Človek je stvorený z prachu, aby pamätal, že ako taký nie je nič, ale tiež na Boží obraz, aby poznal, aké nekonečné možnosti má pred sebou – spoločenstvo so samotným Bohom. Sám nemá viac moci než prach, po ktorom kráča, ale skrze Božiu moc a dobrotu je schopný veľkých myšlienok. A hoci sa to zdá čudné, jeho schopnosti sú najväčšie vtedy, keď najviac vníma svoju slabosť. "Keď som slabý, vtedy som mocný" (2 Kor 12,10).

"A Hospodin Boh utvoril Adama, človeka, vezmúc prach zo zeme a vdýchol do jeho nozdier dych života, a človek sa stal živou dušou" (1 Moj 2,7). Ani len tu si človek nemôže nárokovať nadriadenosť. Poľné zvieratá dychajú ten istý vzduch ako on. Pre nich, ako i pre človeka, je to Boží dar. Samotný fakt, že jeho dych je v jeho nozdrách, len dokazuje jeho krehkosť: "Prestaňteže čakať pomoc od človeka, ktorého dych je v jeho nozdre, lebo veď za čo má byť povážený?!" (Iz 2,22). Boh mu dal dych života, ale ako chabo ho drží: "Lebo veď aký je váš život? Lebo ste parou, ktorá sa na málo ukáže a potom mizne" (Jk 4,14).

Ako je to možné, keď mu život dal Boh? Nie je to preto, že by bol život od Boha chabý – chabé je jeho vlastníctvo. V Božej ruke je dych všetkého živého a podľa ľubovôle si ho môže k sebe vziať. *"Keby naň obrátil svoje srdce, a keby jeho ducha a jeho dych vzal k sebe; razom by zomrelo každé telo, a tak by sa človek navrátil do prachu"* (Jób 34,14.15). *"A tak sa navráti prach do zeme, ako bol, a duch sa navráti k Bohu, ktorý ho dal"* (Kaz 12,7). Ešte stále sme nenašli nič, čím by sa človek mohol chváliť.

Aké prirodzené je pre človeka, že sa vo vrcholnej núdzi obracia o pomoc k nejakému inému človeku alebo ľudskej sile. A predsa žiadny človek na zemi nemá moc zmeniť nejaký svoj telesný stav. Nemôže zmeniť farbu svojich vlasov, ani pridať k svojej výške. *"A nože tí, ktorí sa nadejú na svoju moc a chvália sa svojim veľkým bohatstvom, nech počujú! Nikto nijakým činom nevykúpi brata, nedá Bohu za neho zmierneho"* (Ž 49,7.8). Preto prichádza výzva: *"Nenadejte sa na kniežatá, na syna človeka, ktorý nemá spasenia. Vyjde jeho duch, navráti sa do svojej zeme; v ten istý deň zahynuli jeho úmysly"* (Ž 146,3.4). Komu by mal dôverovať? *"Blahoslavený je ten, komu je silný Boh Jákobov na pomoc, jeho nádej na Hospodina, jeho Boha, ktorý učinil nebesia i zem, more i všetko, čo je v nich, ktorý ostríha pravdu na veky"* (Ž 146,5.6).

Niet iného života ako od Boha. *"Lebo u teba je prameň života"* (Ž 36,10). Ale život je spravodlivosť, *"lebo myseľ tela je smrť, ale myseľ Ducha je život a pokoj"* (Rim 8,6). Hriech je smrť a je od Satana a Boží Syn bol zjavený, aby zničil skutky diabla. Hriech má byť nakoniec celkom vymazaný z vesmíru a tí, ktorých životy sú stále hriešne, musia byť nutne vyhladení s ním. Ak sa pridriavajú svojich hriešnych životov, musia byť zničení s hriechom. Kristus je Božia spravodlivosť, lebo len Boh je dobrý a v Kristovi je všetka plnosť božstva. Preto len tí, ktorí majú Krista, môžu mať nádej na večný život. Teraz v skutočnosti nemajú žiadny. *"A toto je to svedectvo, že nám Boh dal večný život, a ten život je v Jeho Synovi. Ten, kto má Syna, má život; kto nemá Syna Božieho, nemá života"* (1 J 5,11.12). Ba viac než toto: *"Kto neverí v Syna, neuzrie života"* (J 3,36).

Je pravda, že bude vzkriesenie mŕtvych, spravodlivých i nespravodlivých, ale len spravodliví budú vzkriesení k životu. Tí, ktorí robili zle, vyjdú zo svojich hrobov na vzkriesenie odsúdenia (J 5,28.29). Ich údelom bude *"niest' pomstu, večné zahynutie, preč od tváre Pánovej a od slávy jeho mocnosti"* (2 Tes 1,9). Pretože nemajú tú spravodlivosť, ktorá sama je životom, niet ničoho, vďaka čomu by ďalej existovali.

Všetko toto má ľudí naučiť, že nádej je len v Bohu. Že On je zvrchovaný a moc patrí len Jemu. Nie iba jeden človek, ale *"všetky národy sú pred Ním ako nič, považované sú Mu za menej ako nič a za márnosť"* (Iz 40,17). Človeka by to malo urobiť pokorným, nie však sklúčeným. Má nás to skutočne povzbudiť, lebo Boh stvoril vesmír z ničoho a tak môže vziať človeka, ktorý Mu dôveruje a urobiť z neho to, čo chce. Aby *"sa pred Bohom nechválilo niktoré telo. A vy ste z neho v Kristu Ježišovi, ktorý sa nám stal múdrosťou od Boha i spravodlivosťou i posvätením i vykúpením, aby bolo, ako je napísané: Ten, kto sa chváli, nech sa chváli Pánom"* (1 Kor 1,29- 31). Človek by sa istotne nemal hanbiť uznať svoj nízky pôvod, pretože v Kristovi vládze všetko.

Z krehkosti človeka, ktorá ukazuje, že len v pokorení je skutočné vyvýšenie, sa môžeme naučiť ešte niečo povzbudzujúce. Všetko pochádza od Boha, preto môže byť človek vo svojom najvyššom postavení len vtedy, keď radostne uzná, že nie je nič a poddá sa láskavej Božej moci. V 40. kapitole Izaiáša je obsiahnuté poslanstvo, ktoré má pripraviť ľud na príchod Pána v sláve. Je to zvesť útechy, lebo hovorí o Božej moci. Tuná je: *"Hlas volajúceho na púšti: Upravte cestu Hospodinovu, urovnajte na pustatine hradskú nášmu Bohu! Každé údolie nech je zvýšené, a každý vrch a breh nech sú znížené, a bude to, čo je krivé, rovinou a hornaté dolinou. A zjaví sa sláva Hospodinova a uvidia všetci, každé telo dovedna, že ústa Hospodinove hovorili. Hlas hovorí: Volaj! A povedal: Čo mám volať? Každé telo je tráva a každý jeho pôvab ako poľný kvet: tráva uschla, kvet uvädol, lebo Duch Hospodinov ho ovanul. Áno, ľud je skutočne trávou. Tráva uschla, kvet uvädol, ale slovo nášho Boha stojí na veky"* (Iz 40,3-8).

Plné prijatie poslania, že človek je nič a Boh všetko, má pripraviť ľudí na slávne zjavenie sa nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista, keď príde odmeniť každého podľa jeho skutkov. Moc je len Jeho a Jeho slovo účinne pôsobí v každom, kto verí. Pred súdom obstoja len skutky vykonané v Bohu. *"Každé telo je tráva"*, ale videli sme, ako sa v trávě nádherne zjavuje Božia moc. Božie slovo povedalo:

"Nech zem vydá sviežu trávu," a je to to slovo, ktoré žije a prebýva naveky a ktorým sa nám káže evanjelium. Videli sme, ako moc toho slova pôsobí, že si nepatrný lístok trávy razí cestu hore na svetlo, napriek ťažkým hrudám, ktoré ho zadržávajú dolu. V krehkej veci je zjavená nekonečná moc. Presne tak pôsobí to mocné slovo v tých, ktorí mu zo srdca veria. Ten, kto uznáva, že je nič – krehký a bezmocný ako tráva – bude posilnený k veľkým činom a pozdvihnutý nad hrudy hliny do slnečného svetla Božej prítomnosti.

7. deň: Odpočinok s Hospodinom

"A dokonané boli nebesia i zem i všetko ich vojsko. A Boh dokonil siedmeho dňa svoje dielo, ktoré činil, a odpočíval siedmeho dňa od všetkého svojho diela, ktoré učinil. A Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho, lebo v ňom si odpočinul od všetkého svojho diela, ktoré stvoril Boh činiac" (1 Moj 2,1-3).

"Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätzil. Šesť dní budeš pracovať a robiť akékoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, tvoj sluha ani tvoja dievka ani tvoje hovädo ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach. Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho" (2 Moj 20,8-11).

Toto je veľkolepé zhrnutie stvorenia a správa o jeho oslave. Stvoriteľské dni sú dostatočne označené očíslovaním, ale deň oslavy dokončeného stvorenia je poctený menom. Meno siedmeho dňa je "sabat" – sobota. Zámer je dvojaký: pomenovaním sa siedmy deň odlišuje od všetkých ostatných a očíslovaním zvyšných bez pomenovania vystupuje do popredia fakt, že sobota je definitívne sa opakujúci deň. Text však hovorí svoj vlastný príbeh o dni soboty a je to jedno z istých Božích prikázaní, ktoré sú "pevne podoprené na večné veky" (Ž 111,8). Teraz to chceme upriamiť pozornosť na duchovné ponaučenia z darovania soboty človeku.

Ako dobre vieme, Kristus je veľký Stvoriteľ. On je Božia múdrosť a Božia moc. *"Lebo v ňom je stvorené všetko, všetko, čo je v nebesiach i čo je na zemi, viditeľné i neviditeľné, buď tróny buď panstvá buď kniežatstvá buď vrchnosti, to všetko je stvorené skrze neho a cieľom neho, a on je predo všetkým, a všetko v ňom povstalo a stojí" (Kol 1,16.17, R.V.). "Všetko povstalo skrze neho, a bez neho nepovstalo ani jedno z toho, čo povstalo" (J 1,3).* Keď záznam hovorí, že za šesť dní stvoril Boh nebesia a zem, znamená to Boh v Kristovi, lebo Kristus je jediným zjavením Boha, známym ľuďom.

Preto tiež vieme, že to musel byť Kristus, kto v siedmy deň po dokončení stvorenia odpočíval a že On ho požehnal a posvätil. Sobotný deň je teda v najdôraznejšom zmysle slova "Pánovým dňom".

Prečo bola učinená sobota? *"Sobota je učinená pre človeka" (Mk 2,27).* Je pre neho v tom zmysle, že nie je proti nemu. Nie je na človeka svojvoľne uvalená ako niečo, čo musí jednoducho zachovávať, lebo to hovorí Boh, ale čosi, čo mu je dané na pomoc. Je to požehnanie, ktoré mu Boh udelil. Je medzi *"všetkým, darovaným k životu a k pobožnosti" (2 Pt 1,3),* čo nám dala Jeho božská moc.

Prečo bola daná sobota? Pán nám skrze proroka odpovedá týmito slovami: *"A svätzte moje soboty, a budú znamením medzi mnou a medzi vami, aby ste vedeli, že ja som Hospodin, váš Boh" (Ez 20,20).* Všimnite si: je to znamenie, podľa ktorého majú ľudia poznať Boha. Preto niet miesta pre domnienku, že sobota mala jednoducho odlišovať Židov od iných ľudí. Bola učinená ešte skôr, než Židia vôbec existovali. Bola preto, aby poznali Boha. A to, čo pomôže spoznať Boha im, poslúži na ten istý účel aj všetkým ostatným ľuďom. Adamovi bola na počiatku daná s tým istým zámerom: aby Boha poznal a pamätal na Neho.

Ale ako bude sobota znamením, aby ľudia poznali Boha? Odpoveď nachádzame v epištole Rimanom: *"Pretože to, čo sa môže vidieť o Bohu, je im zjavné, pretože im to Boh zjavil. Lebo jeho, len zmyslom duše pochopiteľné neviditeľnosti vidieť od stvorenia sveta po učených veciach, totiž jeho večnú moc a jeho božstvo, aby boli bez výhovorky" (Rim 1,19.20).* Musíme si len spomenúť na niečo

z toho, čo sme uviedli na predchádzajúcich stranách, aby sme zistili, ako je Boh spoznávaný prostredníctvom svojho stvorenia.

A predsa znovu prichádza otázka: Ako nám sobota oznamuje pravého Boha? Práve sme čítali, že večnú moc a božstvo Stvoriteľa vidno vo veciach, ktoré stvoril, a že sobota je veľkým pamätníkom stvorenia. Pán si po šiestich stvoriteľských dňoch v siedmy deň odpočinul, požehnal ho a posvätil, pretože v ňom si odpočinul od všetkého svojho diela. Tak čítame: "*Veľké sú skutky Hospodinove, hľadané všetkými, ktorí majú v nich záľubu. Jeho dielo je veličenstvom a nádherou, a jeho spravodlivosť stojí na večnosť. Učinil svojim divom pamiatku: milostivý a ľútostivý je Hospodin.*" Niektoré verzie sú doslovnejšie: "*Urobil pamätník svojim zázračným dielam*" (Ž 111,2-4).

Jediné, čo sa človek musí v tomto živote naučiť, je Boh. Básnik by nám povedal, že ľudstvo by malo podľa správnosti študovať človeka, ale Pán nám vraví, že Boha. "*Takto hovorí Hospodin: Nech sa nechváli múdry svojou múdrosťou, ani nech sa nechváli udatný muž silnou svojou silou, nech sa nechváli bohatý svojím bohatstvom! Ale týmto nech sa chváli ten, kto sa chváli: že rozumie a zná mňa, že ja som Hospodin, ktorý činím milosť, súd a spravodlivosť na zemi, lebo v tých veciach mám záľubu, hovorí Hospodin*" (Jer 9,23.24). Keď poznáme Jeho, máme všetko, čo stojí za poznanie, lebo On je pravda – a všetka pravda. Ježiš Kristus je múdrosťou Božou a v ňom sú obsiahnuté "*všetky poklady múdrosti a poznania*" (Kol 2,3).

Účelom soboty je uchovať v mysli tvorivú Božiu moc, ktorá je Jeho význačnou vlastnosťou. Ale tvorivá moc je moc evanjelia, takže to, čo oslavuje stvorenie, oslavuje aj vykúpenie. Kristus je Vykupiteľ, lebo v ňom bolo stvorené všetko. Svojou tvorivou mocou udeľuje ľuďom Božiu milosť. Moc, ktorá zachraňuje ľudí, je tá, ktorá stvorila nebo a zem. Keď teda žalmista hovorí, že Hospodin si spravil pamätník pre svoje zázračné skutky, okamžite dodáva: "*Hospodin je milosrdný a plný súcitu.*" V Kristovi je zjavená Otcova milosť. "*A on, to Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami, a hľadeli sme na jeho slávu, na slávu ako jednorodeného od Otca, a bol plný milosti a pravdy*" (J 1,14). On udeľuje svoju milosť, ktorá pomáha v pravý čas tou istou tajomnou a veľkou mocou, akou stvoril zem. Tou istou mocou, ktorou lúče slnka dávajú život rastlinám na zemi.

Všimnite si, ako neodlučne je Kristus spojený so sobotou. Všetko bolo stvorené a je udržiavané v ňom. Ale Božie skutky zjavujú Jeho večnú moc a božstvo. A Kristus je Božia moc. V ňom prebýva všetka plnosť božstva telesne. Stvorené diela preto zjavujú moc a božstvo Pána Ježiša Krista. Sobota je veľkým pamätníkom podivuhodných Božích skutkov v Kristovi a je tak veľkým znamením Kristovho božstva. Zachovávanie soboty tak, ako to Boh pri stvorení ustanovil, je uznaním Kristovho božstva. Do takej miery, v akej človek nezachová sobotu v duchu a pravde, do takej neuznáva ani Kristovo božstvo a preto mu neosoží.

Naznačujú to Kristove slová farizejom, ktorí Ho i s učeníkmi nespravodlivo obvinili z porušovania soboty, lebo v ten deň tíšili svoj hlad a pretože Kristus v sobotu uzdravil človeka. Povedal: "*Syn človeka je Pánom i soboty*" (Mt 12,8). Nie je to žiadna maličkosť, že je Pánom soboty. Znamená to totiž, že je Stvoriteľom nebies a zeme – Pánom všetkého.

So sobotou sa spája zvláštne požehnanie. Je pravda, že každý človek, ktorý vyznáva, že zachováva sobotu, to požehnanie neprijíma. Je to však preto, že o ňom skutočne nevie. Písmo hlása, že Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho. Požehnal ten deň. Niet dňa v týždni, kedy by ľudia nemohli byť požehnaní Pánom. Skutočne, dobrí i zlí sú každý deň Bohom rovnako požehnávaní. Ale nielen to: tí, ktorí hľadajú Pána, môžu kedykoľvek nájsť zvláštne požehnanie. Pán je vždy blízko a vždy ochotný požehnať, lenže požehnanie spojené so sobotou nenájdeme nikde inde. Je to sobotné požehnanie. Boh dal svoje požehnanie na sobotu a prijímame ho len spolu s ňou. Nikto nenájde nejakú vec tam, kde nie je. Sobotné požehnanie nebolo dané na žiadny iný deň, okrem siedmeho. Preto ho nikde inde nenájdeme.

Na čo je to požehnanie? Je dané s tým istým zámerom ako všetky ostatné Božie požehnanie. "*A keď vzbudil Boh svojho Služobníka Ježiša, najprv ho poslal vám, aby vám dobrorečil, keď sa jeden každý odvráti od svojich zlých skutkov*" (Sk 3,26). Boh požehnáva ľudí nie preto, že sú dobrí, ale preto, aby sa takými mohli stať. Všetky Jeho požehnanie ich majú odvrátiť od hriechu k Nemu

samotnému. Ak ľudia skutočne poznajú Pána, potom ich Ním udelené požehnanie majú pritiahnúť ešte bližšie k Nemu. Tak je to aj so sobotou. Má obrátiť ľudí k Bohu, lebo im pripomína Jeho dobrotu a milostivú moc. Moc stvorenia je moc Krista. Kristus je Boží, "stal sa nám múdrosťou i spravodlivosťou i posvätením i vykúpením." Moc, ktorou nám dáva tieto veci je moc, ktorou stvoril svety. Preto nachádzame hlbší význam v Pánových slovách: "Dal som im aj svoje soboty, aby boli znamením medzi mnou a medzi nimi, aby vedeli, že ja som Hospodin, ktorý ich posväcujem" (Ez 20,12). Požehnanie soboty je požehnanie posvätenia. Tak ako je sobota pamätníkom Božieho stvorenia, má nám oznamovať Božiu moc a robiť z nás úplne nové stvorenia v Kristovi.

SOBOTNÝ ODPOČINOK

Slovo "sabat" znamená odpočinok. Je to nepreložené židovské slovo, ktorého význam je odpočinok. Takže tam, kde čítame: "Siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha," je to to isté, akoby sme čítali: "Siedmy deň je odpočinok Hospodina, tvojho Boha." Že je to tak bude jasné každému, kto si spomenie na vyhlásenie, že v siedmy deň si Boh odpočinul od všetkého svojho diela, ktoré konal.

Nože pamätajme, že sme vyzývaní na zachovávanie Pánovej soboty. V týchto dňoch počujeme také výrazy ako "židovská sobota", "kontinentálna (európska) sobota", "puritánska sobota", "americká sobota", "kresťanská sobota" atď., ale jediná sobota, o ktorej nám hovorí Biblia, je "sobota Hospodina, tvojho Boha". "Avšak mojej soboty budete ostríhať" (2 Moj 31,13). Hospodin hovorí o sobote ako o "mojom svätom dni" (Iz 58,13). Preto máme zachovávať Hospodinov odpočinok. Máme sa zdržať nielen svojej vlastnej práce v deň, v ktorom si odpočinul Hospodin, ale máme tiež zachovávať Jeho odpočinok. Čo to znamená? Pozrime sa na to.

Spasiteľ nám hovorí, že "Boh je (nejaký) Duch" (J 4,24). Presnejší je text v Revidovanej verzii Biblie: "Boh je Duch." Nie je len jeden z množstva duchov, ale Duch. Je to duchovná, nie telesná bytosť. Znamená to, že je len tieň? Vôbec nie. Jediné trvanlivé veci sú duchovné. Boh je podstata, lebo je napísané, že Kristus je "obraz Jeho podstaty" (Žid 1,3, R.V.). Je to pomýlená predstava, ku ktorej sme náchylní, že duchovné veci sú neskutočné. "Je duševné telo, je i duchovné telo" (1 Kor 15,44). Kristovo telo po Jeho vzkriesení, telo, s ktorým vystúpil do neba, bolo istotne duchovné telo a predsa bolo veľmi reálne a hmatateľné. Nevieme povedať, čo je to duchovné telo, ale vieme, že je nekonečne vyššie a dokonalejšie ako naše telesné telá a nepodlieha ich obmedzeniam.

Boh je Duch, preto bol Jeho odpočinok po stvorení duchovný. Pri stvorení zeme nenastala telesná únava. "Večný Boh Hospodin, ktorý stvoril konce zeme, neustáva ani nezomdlieva" (Iz 40,28). Stvorenie nebola telesná práca, ale celkom duchovná. Boh povedal a stalo sa. A Jeho slovo je duch. Zachovávať Božiu sobotu alebo odpočinok znamená teda tešiť sa z duchovného odpočinku. Sobota je určená nielen na telesný, ale aj na duchovný odpočinok. Má väčší význam, než aký sa jej bežne pripisuje. Je pravda, že v ten deň je nám uložené nepracovať, ale prerušenie telesnej práce v sobotný deň je len symbolom duchovného odpočinku, ktorý Boh dáva tým, čo Ho prijímajú ako Stvoriteľa všetkých vecí. Bez duchovného odpočinku niet skutočného zachovávanie soboty. Hospodin hovorí, že tí, ktorí odvrátia svoje nohy od soboty a nechodia po svojich vlastných cestách v Jeho svätý deň, ale nazvú sobotu potešením, svätou Pánovou, ctenou, budú sa radovať v Pánovi (Iz 58,13.14). Človek sa môže v siedmy deň zdržať práce tak úzkostlivo ako najstriktnější farizej a predsa – ak nepozná Pána Ježiša Krista a neraduje sa v Ňom – nezachováva Sobotu Pánovu. Skutočný sobotný odpočinok sa dá nájsť iba v Kristovi.

Nezabúdajme, že sobota bola daná človeku v raji skôr, ako vošiel hriech do sveta. Adam dostal prácu, ale nie únavnú. Práca nie je súčasťou kľatby, ale únava z nej áno. Až po páde bolo Adamovi povedané: "Zlorečená bude zem pre teba; s bolesťou budeš z nej jesť po všetky dni svojho života. Trnie a bodľáč ti bude rodiť a budeš jesť poľnú bylinu. V pote svojej tvári budeš jesť chlieb, až dokiaľ sa nenavrátiš do zeme, lebo z nej si vzaty, pretože si prach a do prachu sa navrátiš" (1 Moj 3,17-19). A všetko toto preto, že zhršil. Keby bol zostal verný Bohu, zem by bola hojne rodila len dobré a práca

by bola potešením. A sobota by sa predsa zachovávala, nie ako odpočinok pre telo, ktoré by sa nikdy neunavilo, ale ako čas radostného spoločenstva s Bohom.

Nachádzame tu praktické poučenie o sobotnej legislatíve. Keby bola sobota len na to, aby dala človeku telesný odpočinok, takže by sa nasledujúci týždeň mohol ešte horlivejšie hnať za majetkom, vláda by mohla požadovať od všetkých ľudí jej dodržiavanie. Lenže sobotný odpočinok je duchovný, preto je očividne nemožné nútiť niekoho, aby zachovával sobotu. Duchovné sa týka Božieho Ducha. Keďže je sobotný odpočinok duchovný, je to odpočinok, ktorý môže dať len Boží Duch, a ten nepodlieha zákonom parlamentu alebo súdnym výnosom. Hoci sa siedmy deň, deň, ktorý sám Hospodin požehnal a posvätil, snažili vynútiť, výsledok bol rovnaký. Boh nepoužíva nátlak a neoprávnil žiadneho človeka alebo skupinu ľudí, aby ho používal namiesto Neho. Sobota je pre človeka, je to najväčšie požehnanie, aké pre neho Boh má. Práve ona mu ukazuje moc, ktorou môže byť spasený. Nútiť ľudí, aby zachovávali sobotu, by teda bolo to isté ako nútiť ich, aby boli spasení. Kristus hovorí, že potiahne ľudí k sebe, lenže On ich neženie. Je Dobrý pastier a ako taký ide pred svojimi ovečkami a vedie ich svojím hlasom, neženie ich palicou.

Je jasné, že cieľom sobotného dňa nie je iba telesné zotavenie a že púhe zdržanie sa telesnej práce vôbec nie je jadrom zachovávanía soboty. A predsa je úplné prerušenie našej vlastnej práce akéhokoľvek druhu v siedmom dni prikázané. Nielen pre to, aby sme mali čas bez prerušenia premýšľať o Božích dielach, ale aby sme si tiež vstúpili veľmi potrebné poučenie o dôvere v Boha. Keď upustíme od všetkej svojej práce, ktorou si zarábame na živobytie, pripomína nám to skutočnosť, že Boh nám dáva nielen duchovné požehnanie, ale aj všetky časné potreby. Uznávame tým, že hoci poslúchame jeho príkaz a pracujeme, aby sme si zarobili na chlieb, sme na ňom závislí tak, akoby sme nerobili nič.

Náležité chápanie soboty a jej zámeru teda navždy uspokojí otázku, ktorú si často kladú ľudia presvedčení o tom, že by mali poslúchať Boha v záležitosti zachovávanía soboty. Tá otázka znie: "Keby som mal zachovávať siedmy deň, ako by som sa uživil? Nepochybne stratím svoje postavenie a pretože ten deň zachováva len pomerne málo ľudí a je hlavným pracovným dňom týždňa, nenájdem si zamestnanie. Čo môžem urobiť?" Ja vravím, že takúto otázku nikdy nepoloží ten, kto pozná povahu a cieľ soboty. Ten bude totiž vedieť, že samotná sobota ukazuje na odpoveď. Samotným zmyslom zachovávanía soboty je dokonalá dôvera v Boha, ktorého moc stvorila vesmír z ničoho a udržiava ho, a ktorého láska k svojim stvoreniam sa rovná Jeho moci robiť im dobre.

Tiež to vyrieši otázku, či skôr zabráni jej vzniku, či by mal človek vo vrcholnej núdzi v sobotu pracovať v žatve, keď to vyzerá ako jediná nádej zabezpečenia úrody. Bude vedieť, že Boh, ktorý jediný dáva zrnú rásť, je plne schopný ochrániť ho alebo sa o človeka hojne postarať iným spôsobom, keby bola úroda zničená. Všetci však budú chápať, že dokonalé zachovávanie soboty je v súlade s udelením všetkej potrebnej starostlivosti postihnutému. Lebo sobota samotná nám pripomína, že Boh je "milostivý a plný súcitu".

ODPOČINOK, KTORÝ ZOSTÁVA

"Bojme sa teda, aby snád' nejako, keď sa ešte ponecháva zaslúbenie vojsť do jeho odpočinku, nezdal sa niekto z vás, že zaostal. Lebo aj nám sa zvestovalo evanjelium, ako aj tamtým. Ale tamtým neosožilo slovo zvesti, pretože sa nezmiešalo s vierou tých, ktorí počuli. Lebo vchádzame do odpočinku my, ktorí sme uverili, ako povedal: Takže som prisahal vo svojom hneve, že nevojdú do môjho odpočinku, hoci sú diela učinené od založenia sveta. Lebo o siedmom dni povedal kdesi takto: A Boh odpočinul siedmeho dňa od všetkých svojich diel... Tak teda ešte zostáva sobotenie, odpočinok ľudu Božiemu. Lebo kto vošiel do jeho odpočinku, ten tiež odpočinul od svojich diel ako Boh od svojich" (Žid 4,1-10).

Odpočinok, o ktorom sa tu hovorí, je očividne ten, ktorý zostáva pre Boží ľud vo večnom kráľovstve nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. Je to obnovený odpočinok zo zeme, ktorý dávni Židia kvôli nevere nedosiahli. To, čo prijali v kanaánskej zemi, bol len tiež skutočného odpočinku, ktorý im

Boh zaslúbil. To isté evanjelium o kráľovstve, ktoré sa káže nám, sa kázalo najprv im. Čo však má siedmy deň do činenia s tým večným odpočinkom v Božom kráľovstve? Uvidíme.

Ako sme videli, sobota je pamätník stvorenia. Nezabúdajme však, že bola daná v čase, keď *"Boh videl všetko, čo učinil, a hľa, bolo to veľmi dobré"*. Sobota teda oslavuje dokonalé stvorenie. Pripomína nám, že zem nebola vždy v takom stave, v akom ju vidíme teraz. Nuž a pretože žiadne Božie slovo nesklame a každý zámer bude vykonaný, tak isto ako nám sobota pripomína dokonalé stvorenie, dokončené ako príbytok pre človeka, ubezpečuje nás, že zem bude obnovená a pripravená ako príbytok pre tých, ktorí budú usposobení pre dedičstvo svätých vo svetle.

"Ale tamtí sa budú hanbiť, aj rumenieť budú od hanby, všetci ta pôjdu spolu v hanbe tí, ktorí vyrábajú obrazy. Ale Izrael bude spasený Hospodínom spasením vekov; nebudete sa hanbiť ani nebudete rumenieť od hanby až na veky veku. Lebo takto hovorí Hospodín, stvoriteľ nebies, a on je Boh, tvorca zeme a jej učiteľ; on ju postavil tak, aby stála; nestvoril jej prázdnej; utvoril ju nato, aby sa bývalo na nej. Ja Hospodín, a niet iného" (Iz 45,16-18).

Boh stvoril zem a dal na ňu človeka. Človek bol pri stvorení bezúhonný. Boh preto zamýšľal, aby zem obývali dokonalé bytosti. Dal im sobotu, aby mysleli na svojho Stvoriteľa a zachovali si svoju dokonalosť, nielen telesnú, ale aj duchovnú. Človek s dokonalým charakterom bol stvorený na Boží obraz. Sobotu mal zachovávať ako pripomienku duchovnej dokonalosti, ktorú dostal od Boha a ktorý ju ako jediný mohol zachovať. Do tohto dokonalého stavu obnoví Pán zem a skrze evanjelium si pripravuje dokonalý ľud, ktorý bude obnovenú zem obývať. Hoci človek padol a zem bola poškvrnená, sobota, úlomok zraja, človeku stále zostáva ako pripomienka toho, čo Boh na počiatku pripravil, a ako prostriedok, ktorý ho pozdvihne do toho vysokého postavenia, aby sa z neho mohol po obnovení tešiť.

Odpočinok, ktorý zostáva, je teda obnovená zem a obnovený raj. Diela boli dokončené od založenia sveta. Čiže akonáhle bola stvorená zem, bol to odpočinok človeka. Človeku bola daná práca, ale nie únavná. Striktne doslovný preklad 1 Moj 2,15 by bol, že Boh spôsobil, že človek odpočíval v záhrade, ktorú On zasadil. Dal človeku odpočinok na zemi, ktorá bola prichystaná, aby sa z nej tešil. Dôkazom toho sú slová: *"A Boh odpočíval siedmy deň od všetkých svojich diel."*

Vtedy bola sobota daná človeku ako znamenie, že má po celú večnosť odpočívať s Pánom. Mal sa teda tešiť z duchovného odpočinku – dokonalej slobody od všetkých hriechov.

Boh počas šiestich dní hovoril slová, ktoré uviedli zem do jej dokonalého stavu. Potom si odpočinul. Prestal hovoriť a Jeho slovo, ktoré žije a prebýva naveky, naďalej udržiavalo to, čo stvoril. Boh sa tak spoľahol na svoje slovo. Mohol si odpočinúť od diela stvorenia v dokonalej dôvere, že Jeho slovo bude udržiavať vesmír. Tak keď my zachovávame sobotu Pánovu, jednoducho prijímame odpočinok, ktorý prichádza, keď sa usadíme na Božích zaslúbeniach.

Tak teda *"my, ktorí sme uverili, vchádzame do odpočinku"* (Žid 4,3). A ten, kto vošiel do odpočinku, upustil tiež od svojich vlastných diel tak ako Boh od svojich. Skôr, ako ľudia plne prijímú jednoduché Pánovo slovo, všetko je zo seba. Skutky tela sú len hriechom a hoci ľudia vyznávajú, že slúžia Bohu a úprimne túžia konať správne, ich vlastné skutky sú nakoniec zlyhaniami. *"Všetka naša spravodlivosť je ako ohyzdné rúcho"* (Iz 64,6). Keď si však uvedomíme moc Božieho slova a vieme, že môže posilniť tých, ktorí mu veria, upustíme od vlastných skutkov a dovolíme Bohu, aby v nás pôsobil chcenie i činenie podľa Jeho dobrej vôle. Vtedy sú všetky naše skutky vykonané v Ňom a sú správne. To je skutočný odpočinok. Odpočinok, ktorý prichádza, keď si uvedomíme, že spása neprichádza z nás, ale zo slova, ktoré stvorilo nebesia a zem a ktoré ich udržiava, je ten odpočinok, ktorý nám prináša sobota, keď sa zachováva podľa Pánovho zámeru.

Všimnime si, že máme pamätať na sobotný deň, aby sme ho svätili. Je svätý a ako taký ho máme zachovať. Nemáme ho urobiť svätým, to by bolo nemožné. Urobiť to mohol len Boh. Žiadny náš skutok nemôže pridať k jeho svätosti, ani z nej ubrať. Ani my sa nemáme robiť svätými jej náležitým dodržiavaním. To by sme nedokázali. Ale tá istá moc, ktorá posvätila sobotný deň, posväti aj nás. Je to moc, ktorá stvorila vesmír. Je to tvorivá moc, ktorou máme byť posvätení, lebo Kristus je Stvoriteľ a stal sa pre nás múdrosťou, spravodlivosťou, posvätením a vykúpením. Boh nám dal sobotu – pamätník svojej stvoriteľskej moci – aby sme vedeli, že On je Boh, ktorý nás posväcuje.

Toto je odpočinok, ktorý dáva Kristus všetkým, ktorí prichádzajú k Nemu. Hovorí: " *Pod'ite ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obtiažení, a ja vám dám odpočinutie. Vezmite moje jarmo na seba a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinutie svojim dušiam*" (Mt 11,28.29). Máme prísť a spočinúť na slove, ktoré udržiava vesmír. Presne toto znamená sobota. Pripomína stvorenie. Ale vykúpenie je jednoducho moc, ktorá stvorila všetky veci a obnovuje ich. Sobota tak označuje najväčšie vymoženosti evanjelia.

Vidíme, že sobota bola daná v raji a že je súčasťou toho odpočinku, do ktorého vošiel Boh. Keď sa zachováva v duchu a pravde, je to kúsok raja, ktorý sa pre nás zachoval počas všetkých zmien, spôsobených kliatbou. A pretože Boh nestvoril zem zbytočne, ale aby bola obývaná takou istou triedou ľudí, akých na nej najskôr umiestnil, tak to ešte bude. Sobota preto nie je len časťou pôvodného raja, zachovanou pre nás, ale je tiež zhodná s tým odpočinkom, z ktorého sa budú tešiť Boží svätí po celú večnosť. Pre tých, ktorí plne prijímajú Spasiteľa a bez výhrad sa Mu odovzdávajú, sa nebo skutočne začína na zemi. Sobota – úlomok raja – premostuje priepasť zo strateného raja do raja obnoveného a nakoľko je pamätníkom prvého, je zárukou druhého.

Či teda sobota nie je naozaj potešením? Môže ju niekto, kto chápe jej význam, považovať za čosi iné ako požehnanie? Boží muž nám dal pieseň pre sobotný deň, v ktorej ukazuje, ako si ju máme cítiť a čo má pre nás urobiť: " *Dobre je oslavovať Hospodina a spievať tvojmu menu žalmy, ó, Najvyšší! Zvestovať za rána tvoju milosť a tvoju pravdu po nociach pri nástroji o desiatich strunách, pri harfe, pri lúbezných zvukoch hudby na gitaru. Lebo si ma obveselil, Hospodine, svojim dielom; plesať budem pre skutky tvojich rúk*" (Ž 92,2-5). Máme byť silní v Pánovi a v Jeho moci. Máme byť víťazmi " *skrze Toho, ktorý nás miloval*". Keď nás teda obkľúči pokušenie, musíme len myslieť na Božiu moc – moc, ktorá stvorila svety z ničoho – a vedieť, že ak ju prijme, bude použitá na naše oslobodenie. Pre Pána nie je nič príliš ťažké a nič Mu neodolá. Všetky Satanove zástupy nemajú žiadnu moc, keď sa zapoja do boja s Ním. Kristus " *odzbrojil kniežatstvá a vrchnosť*" (Kol 2,15). Keď sa spoľahneme na tú moc, víťazstvo je už vybojované. Veci, ktoré stvoril Boh, nám pripomínajú Jeho moc a tak jasáme v diele Jeho rúk. Toto slávne víťazstvo nám chce sobota priniesť.

Tak ako je sobota znamením dokonalého stvorenia, je pečatou nového stvorenia v Kristovi. Je to preto Božia pečať, ktorú dáva Boží duch. Prišla z raja a je súčasťou jeho zvyšku, preto ukazuje, že tí, ktorí ju zachovávajú v duchu (nielen formálne), sú veľkou Božou mocou predurčení na miesto v raji. A tak sa stane, že v nadchádzajúcich vekoch, keď bude raj obnovený, bude každé telo spoločne prichádzať od soboty do soboty, aby sa klaňali Bohu, ktorého láska, moc a dobrota v Kristovi im dala podiel na sláve Jeho prítomnosti. A keď sa zhromaždia v tie trikrát požehnané sobotné dni, budú spievať: " *Hoden je Baránok, ten zabitý, vziať moc a bohatstvo a múdrosť a vládu a česť a slávu a dobrorečenie*." Ale zástup vykúpených nebude vo svojich chválach osamotený. Všetky Božie diela Ho chvália už teraz, kým vzdychajú a čakajú na vykúpenie. Ale potom, keď bude odstránená každá stopa kliatby a evanjelium prinesie späť pôvodné stvorenie, " *Každé stvorenie, ktoré je na nebi a na zemi a pod zemou a na mori, a všetko, čo je v nich,*" sa dokonale spoja, sťa jedným hlasom vraviac: " *Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť a sláva a sila na veky vekov*" (Zj 5,12.13).

ZOZNAM BIBLICKÝCH CITÁTOV

1 Moj 1,1.....	6	Ž 51,12	7
1 Moj 1,3.4	13	Ž 62,12	12
1 Moj 1,6-8.....	17	Ž 85,9	9,21
1 Moj 1,9.10	20	Ž 89,16-18.....	30
1 Moj 1,11.12.....	23	Ž 89,2.3.....	27
1 Moj 1,20.24.25	31	Ž 89,9.10.....	21
1 Moj 1,26.27.....	33	Ž 92,15	10,11
1 Moj 2,1-3.....	35	Ž 92,2-5	40
1 Moj 2,7.....	33	Ž 95,5	21
1 Moj 2,15.....	39	Ž 97,1.2.....	19
1 Moj 3,17-19	37	Ž 103,17.....	28
1 Moj 9,12-16	20	Ž 104,27.28	32
1 Moj 15,6.....	10	Ž 111,2-4.....	36
2 Moj 20,8-11	35	Ž 111,4	17
2 Moj 31,13	37	Ž 111,8	35
2 Moj 34,29	30	Ž 112,4	14
4 Moj 6,24-26	30	Ž 119,1-3.....	15
5 Moj 8,10-18	32	Ž 119,165.....	9
1 Kr 3,12.....	18	Ž 139,11.12	13
1 Kr 4,31-34	18	Ž 145,8-19.....	32
2 Par 20,20	12	Ž 146,3.4.....	34
Jób 12,7-10.....	31	Ž 146,5.6.....	34
Jób 26,14.....	17	Prísl 19,27	24
Jób 26,7.8.....	17	Prísl 30,4-6	18
Jób 28,20-28	17	Prísl 4,23.....	14
Jób 34,14.15	34	Kaz 12,7.....	34
Jób 38,8-11.....	20	Kaz 3,20.....	33
Ž 8,2	29	Iz 2,22.....	33
Ž 8,4.5.....	32	Iz 24,19.20.....	10
Ž 9,20.....	33	Iz 27,2-6.....	26
Ž 84,12.....	28,29	Iz 28,16-19	11
Ž 12,6.....	11	Iz 40	12
Ž 18,12.....	19	Iz 40,12.....	21
Ž 19	5,6	Iz 40,17.....	7,34
Ž 19,1.....	27	Iz 40,25.26.....	12
Ž 19,2.....	29	Iz 40,27-29	12
Ž 31,20.....	29	Iz 40,28.....	37
Ž 33,5.....	17	Iz 40,3-8.....	34
Ž 33,6.....	8	Iz 40,6.....	24
Ž 33,6-9.....	7	Iz 40,6-8.....	12
Ž 33,7.....	20	Iz 42,16.....	13
Ž 36,10.....	34	Iz 45,16-18	39
Ž 39,4-6.....	33	Iz 45,8.....	19
Ž 46,2.3	10	Iz 48,18.....	9
Ž 49,21	33	Iz 51,9-16.....	21
Ž 49,7.8	34	Iz 54,7-10	20

Iz 55,10.11	19	J 5,40.....	16
Iz 57,20	21	J 6,53.....	16
Iz 58,13	37	J 6,57.....	16
Iz 58,13.14	37	J 8,12.....	16
Iz 60,1-3	16	J 10,30.....	6
Iz 61,10.11	25	J 12,50.....	19,26
Iz 61,1-3	25	J 15,16.....	24
Iz 64,6	39	J 15,5.....	15
Jer 5,21.22.....	21	J 15,8.....	25
Jer 9,23.24.....	36	J 17,2.3.....	16
Jer 10,10-12.....	7	J 17,5.22	29
Jer 10,10-13.....	17	Sk 3,26	36
Jer 14,20-22.....	18	Sk 17,28.....	9
Jer 14,21	20	Sk 20,32.....	12
Jer 31,34-36.....	27	Rim 1,16.....	5
Ez 1,26-28	20	Rim 1,16-20	7
Ez 20,12	37	Rim 1,19.20	35
Ez 20,20	35	Rim 1,20.....	5
Dan 12,3.....	30	Rim 1,21-23, 28.....	33
Hoz 10,12	19	Rim 2,4	29
Hoz 14,1-3	26	Rim 3,12.....	9,15
Hoz 14,4-7	26	Rim 3,21-26	9
Mich 7,8.....	14	Rim 3,23.....	15,29
Mt 4,15.16.....	14	Rim 5,12.....	14
Mt 6,25	25	Rim 6,4	29
Mt 6,28	25	Rim 7,18.....	7
Mt 6,33	15	Rim 7,24.....	15
Mt 7,24-27.....	10	Rim 8,6	34
Mt 10,29	31	Rim 8,7.8.....	15
Mt 11,28.29	40	Rim 8,16-18	30
Mt 12,8	36	Rim 10,15-18	6,27
Mt 13,43	30	Rim 10,17.....	10
Mk 2,27	35	Rim 15,4.....	5
Mk 4,26.27	25	1 Kor 1,27-29	13
Mk 4,35-41.....	21	1 Kor 1,29- 31	34
Mk 7,21-23.....	14	1 Kor 1,30.....	15
Mk 10,17.18	15	1 Kor 3,11.....	10
Lk 2,30-32.....	14	1 Kor 3,9	12,25
Lk 6,45	15	1 Kor 5,6	15
Lk 12,6.7.....	31	1 Kor 10,4.....	10
Lk 18,9	16	1 Kor 15,44	37
J 1,11	29	1 Kor 15,56.....	14
J 1,1-3.....	6	2 Kor 3,18.....	30
J 1,14	36	2 Kor 4,11.....	16
J 1,14.16.....	29	2 Kor 4,18.....	32
J 1,3.....	35	2 Kor 5,17.....	7
J 3,16.....	16	2 Kor 5,21.....	16
J 4,24	37	2 Kor 12,10.....	33
J 5,28.29.....	34	Gal 2,20	16
J 5,39.46.47	5	Ef 1,3.....	32

Ef 1,5.6.....	30	Žid 1,5.8.10.....	7
Ef 1,6	7	Žid 2,11.....	12
Ef 2,4-7.....	30	Žid 4,1-10.....	38
Ef 2,8-10.....	7	Žid 4,3.....	39
Ef 2,10.....	27	Žid 6,13.17-20.....	28
Ef 2,14.....	9	Žid 11,3.....	7,24
Ef 2,19.20	10	Jk 1,15.....	14
Ef 2,19-22	12	1 Pt 1,5	5
Ef 3,20.....	24	1 Pt 1,23.....	10
Ef 4,7	29	1 Pt 1,23-25	13
Fil 3,20.21	30	1 Pt 2,1-6	11
Fil 4,19	31	1 Pt 2,4.5.....	12
Kol 1,11	13,29	2 Pt 1,3	35
Kol 1,14.16.....	7	2 Pt 3,5-7	10
Kol 1,16.17.....	7,9,35	2 Pt 3,18.....	25
Kol 2,15	40,44	1 J 1,5.....	14
Kol 2,3.....	36	1 J 3,1.2	30
Kol 2,6.....	16	1 J 3,5.....	16
Kol 2,6.7	12	1 J 5,11.12.....	16,34
1 Tes 2,13.....	23	Júda 24.25	13
2 Tes 1,9	34	Zj 4,3	20
Žid 1,1-3	9	Zj 5,12.13	40
Žid 1,3.....	6,28,37		

MÁME BYŤ SILNÍ V PÁNOVI A V JEHO MOCI. MÁME BYŤ VÍŤAZMI "SKRZE TOHO, KTORÝ NÁS MILOVAL". Keď nás teda obkľúči pokušenie, musíme len myslieť na Božiu moc – moc, ktorá stvorila svety z ničoho – a vedieť, že ak ju prijmeme, bude použitá na naše oslobodenie. Pre Pána nie je nič príliš ťažké a nič Mu neodolá. Všetky Satanove zástupy nemajú žiadnu moc, keď sa zapoja do boja s Ním. Kristus "odzbrojil kniežatstvá a vrchnosti" (Kol 2,15). Keď sa spoľahneme na tú moc, víťazstvo je už vybojované.

VECI, KTORÉ STVORIL BOH,
NÁM PRIPOMÍNajú JEHO MOC
A TAK JASÁME V DIELE JEHO RÚK.

